

Laskelmia Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetin reformien vaikutuksista

Sisällys

1. Laskelmassa huomioidut reformit	1
1.1 Talousarvioesitys	1
1.2. Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti.....	1
2. Laskentamenetelmät ja oletukset	2
2.1 Tuloverotus ja sosiaaliturva	3
2.2 Välilliset verot	5
2.3 Esimerkkilaskelmien oletukset	6
3. Staattiset kustannusvaikutukset.....	9
4. Staattiset tulonjakovaikutukset	11
5. Staattiset vaikutukset eri väestöryhmiin	16
6. Esimerkkilaskelmia.....	19
6.1 Esimerkkilaskelmia tuloverotukseen tehtävien muutosten vaikutuksesta	19
6.2 Esimerkkilaskelmia vaikutuksista käytettävissä oleviin tuloihin	23
6.3 Esimerkkilaskelmia työntöön kannustimista.....	25
7. Tulonsiirtoreformien työllisyysvaikutukset	30
Lähteet.....	32
Liite 1: Vero- ja etuusperusteiden muutokset.....	33
Liite 2: Tulokymmenysten alarajat	35

1. Laskelmassa huomioidut reformit

Käytettävissä oleviin aineistoihin ja menetelmiin liittyvien rajoitteiden vuoksi tarkastelun ulkopuolelle jää muutoksia, jotka vaikuttaisivat suoraan tai epäsuorasti kotitalouksien taloudelliseen asemaan. Laskelmat koskevatkin vain alla lueteltuja reformikokonaisuuksia, eivätkä ne siten kuvaa esimerkiksi koko talousarvioesityksen tai eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetin vaikutuksia.

1.1 Talousarvioesitys

Reformit kuvaavat muutosta suhteessa pysyvän lainsäädännön mukaiseen tilanteeseen vuonna 2022. Veroperusteiden muutoksia on lueteltu tarkemmin liitteessä 1.

Tuloverotus:

- Ansiotuloverotuksen indeksitarkistus (valtion tuloveroasteikko, perusvähennys ja työtulovähennys)
- Kotitalousvähennyksen määräaikainen korottaminen kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöstä (öljylämmityksestä luopumista ei ole huomioitu)
- Asuntolainojen korkojen vähennyskelpoisuuden rajaaminen (vuoden 2022 osalta)

Välilliset verot:

- Tupakkaveron korottaminen
- Parafiinisen dieselin verotuen pienentäminen

Välillisiin veroihin kohdistuvat muutokset on huomioitu vuonna 2022 voimaan tulevien muutosten osalta.

1.2. Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti

Reformit kuvaavat muutosta suhteessa vuoden 2022 talousarvioesitykseen. Vero- ja etuusperusteiden muutoksia on lueteltu tarkemmin liitteessä 1.

Tuloverotus:

- Työtulovähennyksen korottaminen
- Kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen korottaminen
- Henkilöiden yleisradioveron keventäminen
- Omaishoidontuen verotuksen keventäminen

Välilliset verot:

- Vuonna 2020 voimaantulleiden polttoaineverojen korotusten peruminen (HE 66/2019)
- Vuonna 2021 voimaantulleiden lämmityspolttoaineiden veronkorotusten peruminen (HE 167/2020)
- Parafiinisen dieselin verotuen palautus vuoden 2020 tasolle (HE 144/2020)

2. Laskentamenetelmät ja oletukset

Laskelmassa tarkastellaan edellä mainittujen Perussuomalaisten (PS) vaihtoehtobudjettiin sisältyvien reformien vaikutusta verrattuna sekä ns. pysyvän lainsäädännön (PLS) että vuoden 2022 talousarvioesityksen (TAE) mukaiseen tilanteeseen. Lisäksi muistiossa on raportoitu vertailtavuuden vuoksi myös vuoden 2022 talousarvioesityksen sisältämien reformien vaikutus suhteessa pysyvän lainsäädännön mukaiseen tilanteeseen. Tarkastelu rajoittuu vain mikrosimulointimalleilla arvioitavissa oleviin politiikkamuutoksiin (tuloverotus, sosiaaliturva, varhaiskasvatusmaksut ja tietyt välilliset verot). Tarkastelun kohteena ovat mikrosimulointimenetelmillä arvioitavissa olevat vaikutukset julkiseen talouteen (kustannukset), tulojakoon, eri väestöryhmiin sekä esimerkkiperheiden taloudelliseen asemaan. Muistiossa ei oteta kantaa reformeihin mahdollisesti liittyviin juridisiin rajoitteisiin eikä muihin kuin taloudellisiin vaikutuksiin.

Pysyvä lainsäädäntö

Pysyvän lainsäädännön mukainen tilanne kuvaa lainsäädännön osalta muuttumatonta tilannetta. Toisin sanoen pysyvän lainsäädännön mukaisessa tilanteessa ei toteutettaisi 1. luvussa mainittuja muutoksia. Tämä ei kuitenkaan tarkoita täysin muuttumatonta tilannetta vero- ja etuusperusteissa suhteessa kuluvaan vuoteen. Pysyvän lainsäädännön mukaisessa tilanteessa esimerkiksi indeksisidonnaiset etuudet muuttuvat indeksin kehitystä vastaavasti. Lisäksi mahdolliset määräaikaisesti voimassa olevat lakimuutokset poistuvat automaattisesti, ellei päätösperäisesti toisin säädetä. Toisaalta esimerkiksi tuloverotuksen indeksitarkastukset eivät ole pysyvän lainsäädännön mukaisia muutoksia vaan päätösperäisiä lainsäädäntömuutoksia. Sosiaalivakuutusmaksujen muutoksia ei tulkita laskelmassa poikkeamaksi pysyvän lainsäädännön mukaisesta kehityksestä. Talousarvioesityksen ja pysyvän lainsäädännön mukaisen tilanteen ero kuvastaa siten ns. aktiivisen talouspolitiikan vaikutusta.

Laskelmissa on käytetty vuoden 2021 kunnallis- ja kirkollisveroprosentteja. Kaikki laskelmat kuvaavat vuositason vaikutuksia eli jokainen muutos on voimassa koko kalenterivuoden 2022, vaikka todellisuudessa lakimuutos tulisi voimaan kesken vuotta.

Tulokäsitteet ja -fraktiilit

Käytettävissä olevien tulojen tulokäsitteenä käytetään SISU-mikrosimulointimallin mukaista käytettävissä olevien rahatulujen käsitettä, joka huomioi mm. kirkollisverot ja myyntivoitot, mutta ei opintolainoja eikä laskennallista asuntotuloa. Tämän lisäksi kotitalouden varhaiskasvatusmaksut vähennetään aina edellä mainituista rahatuloista. Välillisiin veroihin kohdistuvien päätösperäisten muutosten osalta kotitalouden käytettävissä olevista tuloista vähennetään välillisten verojen muutos suhteessa verrattavaan tilaan. Tulofraktiileja muodostettaessa käytetään kuitenkin aina ensin mainittua tulokäsitettä ilman varhaiskasvatusmaksujen ja välillisten verojen huomioimista. Kulutustutkimuksen (välillinen verotus) osalta tulofraktiilien muodostamisessa käytetty käytettävissä olevien rahatulujen määritelmä poikkeaa SISU-mallista hieman, jolla ei kuitenkaan ole merkittävää vaikutusta tuloksiin.

Tulofraktiilit on kiinnitetty kuvioissa ja taulukoissa aina pysyvän lainsäädännön mukaiseen tilanteeseen. Fraktiilit on laskettu kotitalouden ekvivalenttien käytettävissä olevien mukaan siten, että jokaisessa tuloviidenneksessä tai -kymmenyksessä on yhtä monta henkilöä (ns. henkilöpainotus). Ekvivalenttien tulojen muodostamisessa on käytetty ns. OECD:n modifioitua ekvivalenssiskaalaa¹.

Skaalattua tulokäsitettä käytetään myös pienituloisuusasteita ja Gini-kerrointa laskettaessa. Muilta osin taulukoissa ja kuvioissa esitetyt tiedot on laskettu todellisista (skaalaamattomista) tuloista. Ekvivalenssiskaalausta ei ole näiltä osin tehty tulosten helpomman tulkittavuuden vuoksi, mutta toisaalta tämä heikentää jossain määrin eri väestöryhmien vertailtavuutta. Väestöryhmittäisissä tuloksissa suhteellinen muutos (%) tarkoittaa

¹ Ks. ekvivalenttien tulojen muodostamisesta ja ekvivalenssiskaalasta liite 2.

ryhmäkeskiarvon suhteellista muutosta (sama kuin ryhmän tulosumman suhteellinen muutos) ja keskimääräinen euromääräinen muutos (€/kotitalous) ryhmäkeskiarvon absoluuttista muutosta (sama kuin kotitalouksien tulojen absoluuttisten erotusten keskiarvo).

Muita huomioita

Henkilötason laskelmissa (sukupuolivaikutukset) kotitalouskohtaiset erät (toimeentulotuki, lapsilisät, yleinen asumistuki ja varhaiskasvatusmaksut) on jaettu henkilötasolle tasan kotitalouden täysi-ikäisten jäsenten kesken.

Huomionarvoista on, että välillistä verotusta koskevat muutokset lasketaan eri otospopulaatiolle kuin SISU-mikrosimulointimallilla laskettavat tulonsiirtojärjestelmään ja varhaiskasvatusmaksuihin tehtävät muutokset². Näin ollen kaikkia lainsäädäntömuutosten johdosta tapahtuvia tulojen muutoksia ei havaita samoille henkilöille/kotitalouksille, joka aiheuttaa osaltaan epävarmuutta tulojakoa ja eri väestöryhmien tulojen muutosta kuvaaviin laskelmiin. Erityisesti välillistä verotusta koskeviin tuloksiin onkin suhtauduttava vain suuntaa antavina. Aineistojen rajoituksista johtuen välillistä verotusta ei huomioida voittajien ja häviäjien lukumääriä kuvaavissa laskelmissa, maakunnittaisessa tarkastelussa eikä pienituloisuusindikaattoreissa. Välillistä verotusta ei huomioida myöskään sukupuolivaikutuksissa³.

Eri aineistoissa myös luokitusten määritelmät eroavat toisistaan. Tämä koskee pienemmässä määrin kotitalouden elinvaihetta, mutta suurempia eroja on sosioekonomista asemaa kuvaavissa luokituksissa. SISU-mikrosimulointimallilla tehtävien tuloverotusta, sosiaaliturvaa ja varhaiskasvatusmaksuja koskevissa laskelmissa käytetään väestötilastojen mukaista rekisteripohjaista luokitusta⁴. Sen sijaan Kulutustutkimuksen (välilliset verot) sosioekonominen asema perustuu pääosin haastattelutietoihin. Tämän vuoksi erityisesti sosioekonomisen aseman mukaan luokiteltuihin tuloksiin tulee suhtautua vain karkeina arvioina silloin, jos reformeja on laskettu useampaa eri aineistoa hyödyntäen (reformit sisältävät yhdistelmiä tulonsiirroista ja välillistä veroista). Tällöin myös sosioekonomisen aseman luokitus esitetään vain pääluokatasolla.

2.1 Tuloverotus ja sosiaaliturva

Muistion luvuissa 3-6 sosiaaliturvaan ja henkilöverotukseen kohdistuvien muutosten vaikutukset on arvioitu staattisella mikrosimulointimallilla⁵. Staattisessa mallissa ei oteta huomioon käyttäytymisvaikutuksia tai aikaulottuvuutta. Menetelmä huomioi siten vain reformien välittömät vaikutukset eikä esimerkiksi tulonsiirtojärjestelmään tehtävien muutosten vaikutusta työllisyyteen, palkkoihin ja talouskasvuun. Poikkileikkausaineistoon perustuva analyysi ei myöskään huomioi elinkaaren aikana tapahtuvia muutoksia tuloissa. Muistion luvussa 6.3 on kuvattu esimerkkitapausten avulla tulonsiirtoreformien vaikutuksia työn teon kannustimiin. Lisäksi luvussa 7 esitetään myös karkea arvio sosiaaliturvaan ja henkilöverotukseen kohdistuvien muutosten vaikutuksesta työllisyyteen ja edelleen tämän vaikutuksesta tuloeroihin. Mikrotason arvio ei kuitenkaan huomioi edellä mainittuja ns. yleisen tasapainon vaikutuksia.

² Mikrosimuloinnin rekisteriaineisto ei sisällä tietoa kotitalouksien kulutuksesta välillisten verojen laskemiseksi.

³ Välilliset verot lasketaan Tilastokeskuksen Kulutustutkimuksen avulla, joka on kotitaloustasoinen aineisto eikä sisällä suoraan tietoa kulutuksen jakautumisesta kotitalouden sisällä. Lisäksi suuri osa kotitalouksien kulutusmenoista on perheenjäsenten yhteistä kulutusta. Sukupuolivaikutusten arviointi olisikin välillisten verojen osalta mahdollista luotettavasti vain yhden hengen kotitalouksille.

⁴ Väestötilastojen mukainen luokitus lisätään vuosittain lokakuussa SISU-mallin rekisteriaineistoon. Muulloin joudutaan käyttämään edellisen vuoden vastaavaa tietoa.

⁵ Ks. mallin tarkempi kuvaus Tilastokeskuksen sivuilta: <http://www.stat.fi/tup/mikrosimulointi/ominaisuudet.html>

<u>Käytettävä malli:</u>	SISU-mikrosimulointimalli (malliversio 21.1)
<u>Käytettävä aineisto:</u>	800 000 henkilön rekisteriaineisto
<u>Aineistovuosi:</u>	2018 (ajantasaistettu ⁶ VM:n syksyn ennusteella v. 2022 tasoon, versio 2018.60)
<u>Lainsäädäntövuosi:</u>	2022

Muistiossa käytetään selkeyden ja yhtenäisyyden vuoksi *kotitalous*-termiä myös SISU-mikrosimulointimallilla laskettujen vaikutusten osalta, vaikka tässä yhteydessä sillä tarkoitetaan tarkasti ottaen rekisteripohjaisesti muodostettua *asuntokuntaa*⁷.

Indeksiennusteet

Laskennassa käytettyjen indeksien (mm. ansiotasoindeksi ja kansaneläkeindeksi), sosiaalivakuutusmaksujen sekä muiden tarvittavien ennusteiden lähteenä on käytetty valtiovarainministeriön syksyn ennustetta.

Toimeentulotuki ja muiden etuuksien alikäyttö

Mikrosimulointimalli hyvin todennäköisesti yliarvioi toimeentulotukeen kohdistuvien muutosten vaikutuksia lähinnä tuen alikäytön takia. Vastaava ongelma liittyy myös tiettyihin muihin alikäytettyihin etuuksiin (esim. takuueläke), jotka simuloidaan mallissa kaikille tukeen laskennallisesti oikeutetuille henkilöille tai kotitalouksille.

Kotitalousvähennys

Kotitalousvähennyksen korottamisen vaikutukset verotuottoihin perustuvat staattiseen mikrosimulointimalliin. Esitetyt muutokset verotuottoihin eivät siis ota huomioon mahdollisia käyttäytymisvaikutuksia. Vähennyskelpoisen osuuden korottaminen tekee palveluiden hankkimisesta aiempaa edullisempaa, joten niiden kysyntä todennäköisesti lisääntyisi. Samoin enimmäismäärän korottaminen mahdollistaisi aiempaa suurempien ostojen tekemisen. Lopullinen vaikutus verotuottoihin riippuu siitä, kuinka paljon kotitalousvähennyksen hyödyntäminen lisääntyisi reformien myötä. Laskelmissa ei ole myöskään huomioitu reformin mahdollista vaikutusta työllisyyteen tai harmaaseen talouteen.

Omaishoidontuen veronkevennys

Omaishoidontuen veronkevennys on teknisesti toteutettu pienentämällä omaishoidontuen veronalaista osuutta, kunnes 20 miljoonan euron tuloverojen pienentyminen on saavutettu. Veronkevennys ei vaikuta yleiseen asumistukeen, mutta se huomioidaan toimeentulotukea laskettaessa.

⁶ Ajantasaistaminen on menetelmä, jolla nykyhetkeä vanhempaa aineistoa päivitetään vastaamaan paremmin nykyhetkeä tai ennustetaan tietoja tuleville vuosille. Ajantasaistusmenetelmässä pyritään huomioimaan muutokset mm. tulokehityksessä, lainsäädännössä ja väestörakenteessa (ks. esim. [Immervoll, Lindström, Mustonen, Riihelä & Viitamäki \(2005\)](#)). SISU-mallin ajantasaistusprosessi on kuvattu tarkemmin mallin käyttäjän oppaassa ja sen liitteissä:

www.stat.fi/static/media/uploads/tup/mikrosimulointi/sisu_kasikirja_2016.pdf

⁷ Ks. käsitteistä tarkemmin: <http://www.stat.fi/meta/kas/kotitalous.html>

2.2 Välilliset verot

Välillisten verojen osalta kustannuslaskelmat ovat staattisia tai suoraan hallituksen esityksiin perustuessaan niissä esitettyjen arvioiden ja menetelmien mukaisia. Välillisiä veroja koskevat jakaumalaskelmat ovat kaikilta osin staattisia. Jakaumavaikutuksia arvioitaessa on oletettu, että välillisten verojen muutokset siirtyvät täysimääräisinä kuluttajahintoihin ja että hintamuutokset eivät vaikuta kotitalouksien kulutuskäyttäytymiseen⁸. Välillisten verojen muutosten vaikutuksia kotitalouksien ostovoimaan arvioidaan vähentämällä kotitalouden käytettävissä olevista tuloista välillisten verojen muutos. Siten veronkorotus heikentää kotitalouden ostovoimaa⁹. Välillisten verojen muutosten vaikutusarviointi keskittyy vain ostovoiman muutokseen eikä esimerkiksi muita hyvinvointiin liittyviä ulottuvuuksia pyritä arvioimaan (esim. terveysvaikutukset).

Kustannuslaskelmat

PS:n kokonaisuuden sisältämien valmisteveroperusteiden muutosten kustannusvaikutukset perustuvat hallituksen esityksissä arvioituihin taloudellisiin vaikutuksiin. Kustannusvaikutus kattaa kaikilta kansantalouden sektoreilta kerättävien verotulojen muutoksen, eikä vaikutus siten kuvaa pelkästään kotitalouksien ostovoiman muutosta.

Parafiinisen dieselin verotuen korottamisen osalta hallituksen esityksessä arvioidusta kustannusvaikutuksesta on huomioitu 60 prosenttia (PS:n reformi suhteessa TAE:een vastaa kolmea senttiä koko viiden sentin verotuesta).

Jakaumavaikutukset

Välillisten verojen muutosten vaikutuksia eri tulokymmenysten ja väestöryhmien ostovoimaan on arvioitu tuoreimman kulutustutkimuksen (aineistovuosi 2016) avulla. Kulutustutkimuksen tulo- ja kulutusmenotietoja ei ole SISU-mallista poiketen korotettu tarkasteluvuoden 2022 tasolle, jonka vuoksi kaikki välillisiä veroja koskevat kotitalouskohtaiset laskelmat ovat vuoden 2016 tasossa.

Välillisen verotuksen jakaumavaikutusten arvioimiseen liittyy useita epävarmuustekijöitä aineistoon ja menetelmään liittyvien rajoitteitten takia¹⁰. Välillistä verotusta koskeviin laskelmiin tuleekin suhtautua vain karkeina, suuntaa antavina arvioina.

⁸ Kotitalouksien kokonaiskulutusta ei myöskään kiinnitetä perusuran tai aineiston perusvuoden tasoon eikä kotitalouksilla ole siten budjettirajoitetta, jos välillisiä veroja nostetaan. Toisin sanoen kotitalouksien oletetaan ostavan saman määrän tuotteita hyödykkeen veroasteesta riippumatta (esim. arvonlisäveropohja ei muutu).

⁹ Valtaosa välillisistä veroista on regressiivisiä, koska pienituloiset kuluttavat poikkileikkausnäkökulmasta tarkasteltuna suuremman osan tuloistaan kuin suurituloiset. Toisaalta regressiivisyyttä voidaan ajatella myös elinkaarinäkökulmasta, jolloin edellä mainitut tuloiluokkien väliset erot tasoittuvat. Olennaista onkin millä aikajänteellä tuloja ja kulutusta tutkitaan. Jos oletettaisiin yksinkertaisesti, että myös kaikki säästetyt tulot kulutetaan myöhemmin, jolloin välilliset verot kohdistuisivat myös myöhempään kulutukseen, niin välillisten verojen regressiivinen ominaisuus pitkälti poistuisi. Yhden vuoden poikkileikkausaineistoa käytettäessä valinta liittyy siihen, huomioidaanko säästämisasteiden erot kotitalouksien välillä. Elinkaarinäkökulmasta tarkasteltuna välillisten verojen muutos tulisi poikkileikkausaineistossa suhteuttaa kulutusmenoihin eikä käytettävissä oleviin tuloihin (ks. esim. [Vartia & Vartia 1979](#)). Välillisten verojen muutokset heijastuvat myös kertaluonteisesti kertyneen varallisuuden reaalisena arvoon, jota ei myöskään oteta huomioon. Tässä muistiossa käytetty menetelmä välillisten verojen muutoksen suhteuttamisesta käytettävissä oleviin tuloihin on kuitenkin vallitseva laskentatapa myös hallituksen esityksiä arvioitaessa. Myös kaikki muistion muut laskelmat on tehty poikkileikkausnäkökulmasta, joka puoltaa kyseistä tarkastelutapaa.

¹⁰ Esimerkiksi valtaosa valmisteverojen veropohjista on arvioitu hyödykkeiden keskihintojen avulla. Todennäköisesti keskihinnat kuitenkin oikeasti vaihtelevat esimerkiksi tuloiluokittain. Lisäksi tiettyjen hyödykeryhmien kulutusluvut ovat merkittävästi aliestimoituneet Kulutustutkimuksessa (erityisesti alkoholi) verrattuna esim. Kansantalouden tilinpidon mukaisiin kulutusmenoihin. Myös Kulutustutkimuksen pieni otoskoko asettaa rajoitteita arvioiden tekemiselle.

Indeksivaikutukset

Välillisten verojen muutokset vaikuttavat kuluttajahintoihin ja siten myös kansaneläkeindeksiin sidottuihin sosiaalietuuksiin sekä työeläkeindeksin kautta eläkkeisiin. Esimerkiksi arvonlisäverojen kiristäminen korottaa kuluttajahintojen nousun myötä etuuksia ja eläkkeitä, joka kompensoi osittain ostovoiman heikentymistä niitä saavilla kotitalouksilla. Todellisuudessa indeksit seuraavat kuluttajahintojen nousua viiveellä, mutta tässä laskelmassa oletetaan hyödykkeiden hintojen nousun siirtyvän välittömästi ja täysimääräisesti indeksidonnaisten etuuksien tasoihin.

Välillisten verojen vaikutus kuluttajahintoihin on arvioitu arvonlisäverokantojen osalta Kulutustutkimuksen avulla hyödyntämällä hyödykkeiden budjettiosuuksia (keskimääräistä osuutta kulutuskorista) ja hyödykekohtaisia arvonlisäverokantoja (ks. [Riihelä 2010](#)). Staattisessa laskelmassa kuluttajahintojen muutos on yhtä suuri kuin kotitalouksien kulutuksen yhteenlasketun arvon muutos, jos oletetaan hyödykkeiden budjettiosuuksien vastaavan kuluttajahintaindeksin painoja. Valmisteverojen osalta käytetään myös tapauskohtaisesti avuksi yksittäisten hyödykkeiden aitoja painoja kuluttajahintaindeksissä.

Kuluttajahintojen muutoksen vaikutus sosiaalietuuksien tasoon, julkiseen talouteen ja tulojakaumaan on arvioitu SISU-mikrosimulointimallilla. Indeksivaikutukset on arvioitu erillisenä laskelmana eikä se siten huomioi yhteisvaikutuksia kansaneläkeindeksiin sidottuihin sosiaaliturvaetuuksiin (tai työeläkkeisiin) kohdistuvien reformien kanssa. Yhteisvaikutukset ovat kuitenkin vähäisiä kokonaisuuden kannalta.

Kaikissa muistion taulukoissa ja kuvioissa kuluttajahintojen muutoksen vaikutus sosiaalietuuksien tasoon ja eläkkeisiin sisältyy välillisten verojen kokonaisuuteen. Välillisiin veroihin kohdistuvien muutosten indeksivaikutuksia ei huomioida 6. luvun esimerkkilaskelmissa.

2.3 Esimerkkilaskelmien oletukset

Luvun 6.1 esimerkkilaskelmat kuvaavat ansiotuloveroreformien vaikutusta verojen jälkeisiin nettotuloihin ja veroasteisiin tulolajeittain. Kyseisen luvun kuvioissa ja taulukoissa bruttotulotasot ovat kiinteitä (ansiotason muutosta ei huomioida) eikä sosiaaliturvaa ole huomioitu¹¹. Lukujen 6.2 ja 6.3 laskelmissa huomioidaan verojen lisäksi myös muut tulonsiirrot ja varhaiskasvatusmaksut. Laskelmat eivät ole ostovoimalaskelmia, vaan kuvaavat lakimuutosten vaikutuksia nimellisiin verojen jälkeisiin nettotuloihin ja käytettävissä oleviin tuloihin. Myöskään välillisiä veroja (ml. näiden indeksivaikutukset) ei huomioida esimerkkilaskelmissa.

Esimerkkilaskelmissa huomioidaan vain ns. automaattisesti tehtävät verovähennykset. Laskelmissa on käytetty vuoden 2021 keskimääräisiä kirkollis- ja kunnallisveroprosentteja. Palkansaajat ovat esimerkeissä alle 53-vuotiaita (vaikutus eläkevakuutusmaksun tasoon). Kaikki lapset ovat laskelmissa päivähoitoikäisiä. Lapset ovat kokoaikaisessa päivähoitossa, jos molemmat vanhemmat työskentelevät osa- tai kokoaikaisesti palkkatasosta riippumatta.

Luvun 6.3 kannustinlaskelmissa työttömän henkilön oletetaan saavan soviteltua työttömyyspäivärahaa. Laskelmassa ei oteta huomioon soviteltuun päivärahaan liittyviä työttömyysturvalain mukaisia rajoitteita, vaan oletetaan kaavamaisesti palkkatyön tulevan hyväksytyksi soviteltuun työttömyyspäivärahaan oikeuttavana työnä.

Laskelmassa oletetaan, että myös perustoimeentulotuessa hyväksyttävät vuokramenot ylittävät asumiskustannukset korvattaisiin toimeentulotuesta täysimääräisesti.

¹¹ Kansaneläkkeen täyteen määrään kohdistuvat muutokset (indeksi-/tasomuutokset) otetaan kuitenkin aina huomioon eläketulovähennyksissä (pl. välillisen verotuksen indeksivaikutukset).

Opiskelija

20-vuotta täyttänyt yksin asuva korkeakouluopiskelija (aloittanut opinnot 1.8.2014 jälkeen, ei huollettavia lapsia) yleisen asumistuen kuntaryhmässä 3, vuokra 509 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien yksin asuvien opiskelija-ruokakuntien painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 3 mukaisissa kunnissa 9/2021 (lähde: Kelasto). Opintolaina luetaan opiskelijan tuloksi toimeentulotuen tarveharkinnassa riippumatta siitä, onko opiskelija ottanut lainaa.

Työtön (työmarkkinatuki)

Työmarkkinatuella oleva yksin asuva henkilö yleisen asumistuen kuntaryhmässä 3, vuokra 529 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien yksin asuvien työttömien ruokakuntien painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 3 mukaisissa kunnissa 9/2021 (lähde: Kelasto).

Työtön (ansiosidonnainen)

Keskimääräistä ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa (1 434 €/kk vuonna 2020¹², lähde: Kela) saava yksin asuva henkilö yleisen asumistuen kuntaryhmässä 3, vuokra 529 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien yksin asuvien työttömien ruokakuntien painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 3 mukaisissa kunnissa 9/2021 (lähde: Kelasto).

Työtön yksinhuoltaja (työmarkkinatuki)

Työmarkkinatuella oleva yksinhuoltaja (2 päivähoitoikäistä lasta) yleisen asumistuen kuntaryhmässä 3, vuokra 789 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien työttömien yhden huoltajan lapsiperheiden (ruokakuntien) painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 3 mukaisissa kunnissa 9/2021 (lähde: Kelasto).

Pienituloisen eläkeläinen

Täyttä takuueläkettä saava yksin asuva henkilö kuntaryhmässä 3, vuokra 559 €/kk. Vuokra vastaa eläkkeensaajan asumistukea saavien keskivuokraa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 3 mukaisissa kunnissa 8/2021 (lähde: Kelasto).

Keskimääräinen työeläke

Omaan työuraan perustuvaa eläkettä saavien keskimääräinen omaan työuraan perustuva bruttoeläke 1 619 €/kk vuoden 2020 lopussa (lähde: ETK).

Mediaanipalkansaaja

Kokoaikaisten palkansaajien kokonaisansioiden (brutto) mediaani 3 217 €/kk vuonna 2020 (lähde: Tilastokeskus, Palkkarakennetilasto).

---

¹² Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan laskennassa käytetään vuoden 2020 keskimääräisen päivärahan tuottavaa vakuutuspalkkaa, joka korotetaan ansiotasoindeksillä vuoden 2022 tasoon.

Pienituloinen palkansaajaperhe

Palkka molemmilla puolisoilla puolet koko-aikaisten palkansaajien kokonaisansioden mediaanista. Kaksi päivähoitoikäistä lasta. Asuinpaikka yleisen asumistuen kuntaryhmässä 3, vuokra 954 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien työssä olevien kahden huoltajan lapsiperheiden (ruokakuntien) painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 3 mukaisissa kunnissa 9/2021 (lähde: Kelasto).

Keskituloinen palkansaajaperhe

Puolisot mediaanipalkansaajia. Kaksi päivähoitoikäistä lasta. Asuinpaikka yleisen asumistuen kuntaryhmässä 3, vuokra 954 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien työssä olevien kahden huoltajan lapsiperheiden (ruokakuntien) painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 3 mukaisissa kunnissa 9/2021 (lähde: Kelasto).

Suurituloinen palkansaajaperhe

Palkka molemmilla puolisoilla 2,5 kertaa mediaanipalkka. Kaksi päivähoitoikäistä lasta. Asuinpaikka yleisen asumistuen kuntaryhmässä 3, vuokra 954 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien työssä olevien kahden huoltajan lapsiperheiden (ruokakuntien) painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 3 mukaisissa kunnissa 9/2021 (lähde: Kelasto).

3. Staattiset kustannusvaikutukset

Kustannusvaikutusarviot kuvaavat PS:n reformien vaikutusta julkiseen talouteen suhteessa talousarvioesityksen mukaiseen tilanteeseen.

Taulukko 3.1 Välillisiin veroihin kohdistuvien muutosten vaikutus verotuloihin ja indeksisidonnaisiin etuuksiin, milj. €

1. Verotulot	-428
1.1 Polttoaineverojen alentaminen	-254
1.2 Lämmityspolttoaineverojen alentaminen	-105
1.3 Parafiinisen dieselin verotuen korottaminen	-69
2. Välillisten verojen indeksivaikutukset yhteensä¹	+65
1+2 Yhteensä	-363

¹ ml. sosiaaliturvaetuuksien ja työeläkkeiden vaikutus

Taulukko 3.2 Julkisen talouden rahoitusaseman muutos tuloveroreformien vaikutuksesta, milj. €

	Työtulo- vähennys	Eläketulo- vähennys	YLE-vero	Omais- hoidontuki
1. Verot ja veroluonteiset maksut yhteensä	-151	-46	-125	-20
1.1 Valtion tuloverot	-62	-0	0	-3
1.1.1 Ansiotuloverot	-61	-0	0	-3
1.1.2 Pääomatuloverot	-0	-0	0	-0
1.2 Kunnallisverot	-84	-41	0	-15
1.3 Kirkollisverot	-4	-2	0	-1
1.4 YLE-vero	0	0	-125	-0
1.5 Sosiaalivakuutusmaksut	-2	-3	0	-1
2. Toimeentulotuki	-0	-0	-1	-0
1-2 Julkinen talous yhteensä	-151	-46	-124	-20

Taulukko 3.3 Reformien yhteisvaikutus julkisen talouden rahoitusasemaan, milj. €¹

1. Verot ja veroluonteiset maksut yhteensä	-705
1.1 Valtion tuloverot	-65
1.1.1 Ansiotuloverot	-64
1.1.2 Pääomatuloverot	-0
1.2 Kunnallisverot	-139
1.3 Kirkollisverot	-7
1.4 YLE-vero	-126
1.5 Sosiaalivakuutusmaksut	-6
1.6 Välilliset verot ²	-363
2. Asumistukimenot	0
3. Toimeentulotuki	-1
1-2-3 Julkinen talous yhteensä	-704

¹ Pyörityksistä ja reformien yhteisvaikutuksista johtuen edeltävien taulukoiden osatekijät eivät välttämättä summaudu tämän taulukon lukuihin.

² ml. välillisten verojen indeksivaikutukset

4. Staattiset tulonjakovaikutukset

Välillistä verotusta (ml. indeksivaikutukset) ei huomioida aineistojen rajoitteitten takia voittajien ja häviäjien lukumääriä kuvaavassa laskelmassa eikä pienituloisuusindikaattoreissa. Varhaiskasvatusmaksut huomioidaan sekä pienituloisuusasteita että Gini-kerrointa laskettaessa.

Taulukko 4.1 Reformien vaikutus Gini-kertoimeen¹³ ja pienituloisuuteen¹⁴

	PLS	TAE-PLS (muutos)	PS-PLS (muutos)	PS-TAE (muutos)
Tuloverotus ja sosiaaliturva¹				
Gini-kerroin, %	28,5	+0,0	-0,0	-0,0
Pienituloisuusaste (koko väestö), %	13,5	+0,1	+0,2	+0,0
Henkilöiden lukumäärä	748 219	+7 418	+8 887	+1 469
Lasten pienituloisuusaste, %	11,3	+0,1	+0,2	+0,1
Henkilöiden lukumäärä	114 945	+781	+1 467	+686
Yli 65-v. pienituloisuusaste, %	14,9	+0,3	+0,2	-0,1
Henkilöiden lukumäärä	194 319	+3 304	+2 174	-1 130
Työllisten pienituloisuusaste, %	4,9	+0,0	+0,1	+0,0
Henkilöiden lukumäärä	116 807	+1 046	+1 897	+851
Ei-työllisten pienituloisuusaste, %	39,5	+0,3	+0,4	+0,1
Henkilöiden lukumäärä	322 149	+2 287	+3 347	+1 060
Miesten pienituloisuusaste, %	13,3	+0,1	+0,2	+0,0
Henkilöiden lukumäärä	364 234	+3 121	+4 076	+955
Naisten pienituloisuusaste, %	13,7	+0,1	+0,2	+0,0
Henkilöiden lukumäärä	383 985	+4 297	+4 811	+514
Välilliset verot²				
Gini-kerroin, %	-	+0,0	+0,0	+0,0

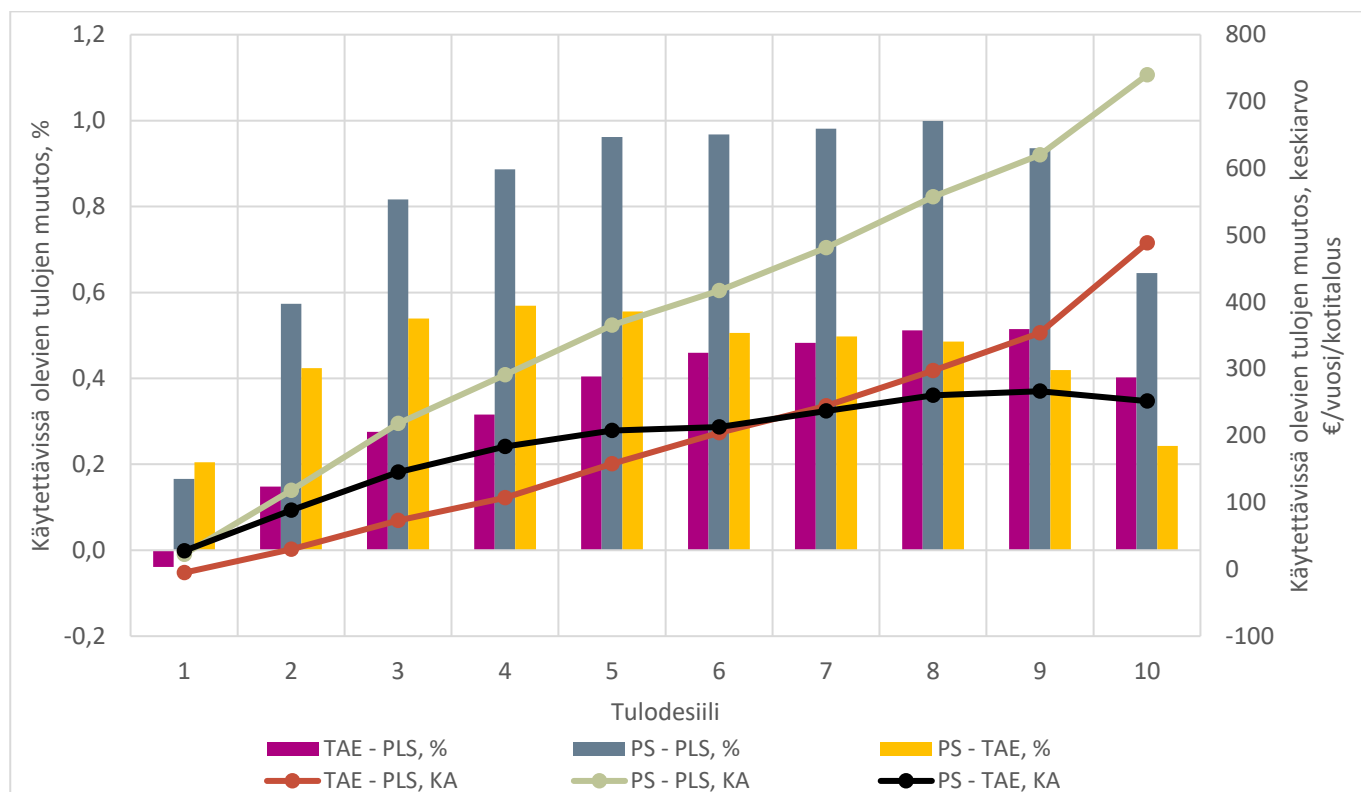
¹ ml. varhaiskasvatusmaksut

² ml. välillisten verojen indeksivaikutukset

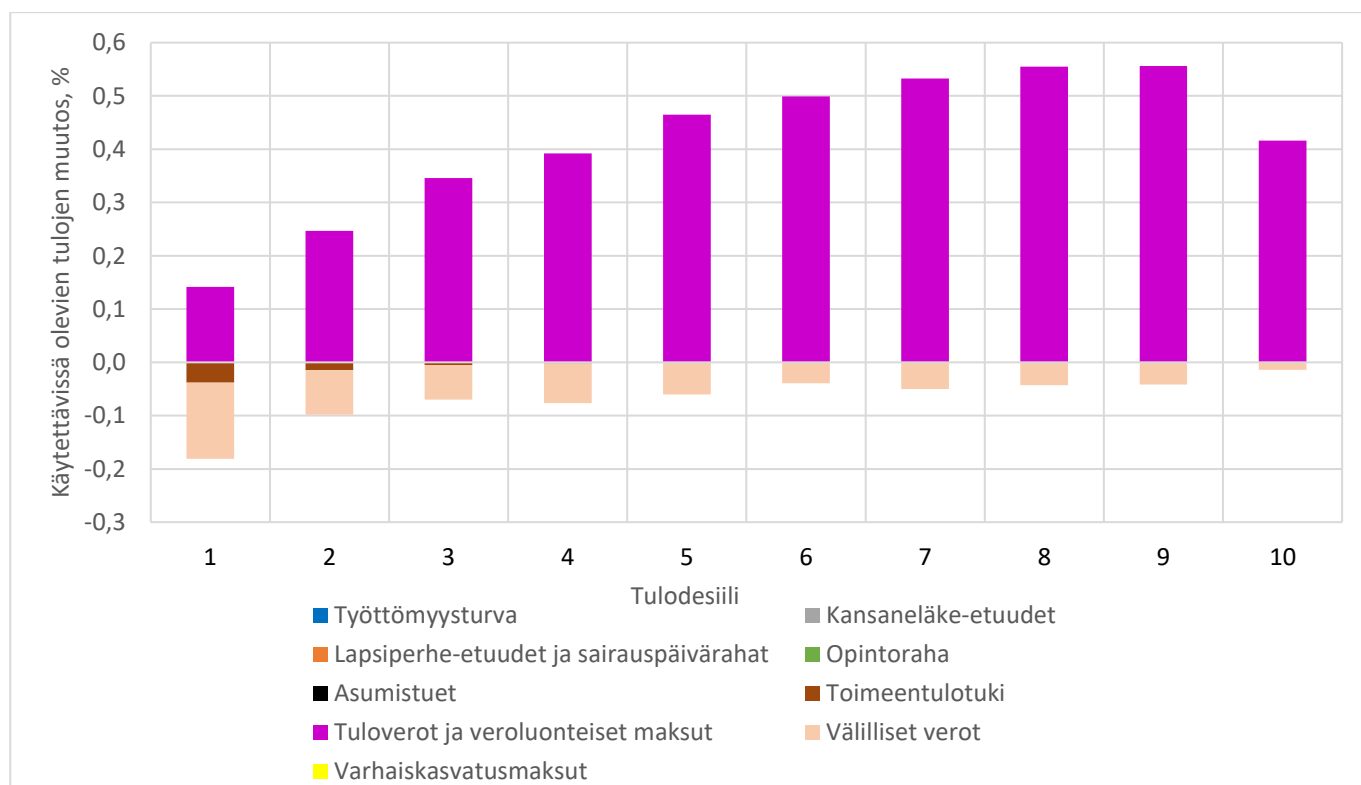
¹³ Gini-kerroin on tunnetuin suhteellisia tuloeroja kuvaava tunnusluku. Gini-kerroin saa prosenttimuodossa arvon 100, jos suurituloisin tulonsaaja saa kaikki tulot. Vastaavasti jos kaikkien tulot ovat yhtä suuret, Gini-kerroin saa arvon 0. Mitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet, sitä suurempi on Gini-kertoimen arvo. Gini-kerroin ei muutu, jos kaikkien tulonsaajien tulot muuttuvat suhteellisesti (prosentteissa) yhtä paljon.

¹⁴ Pienituloisuusaste (tai köyhyysriski) kuvaa pienituloisuusrajan alapuolelle jäävän väestön osuutta koko väestöstä. Kotitalous ja siihen kuuluvat jäsenet on määritelty pienituloisiksi, mikäli kotitalouden kulutusyksikköä kohti lasketut käytettävissä olevat tulot ovat pienemmät kuin 60 prosenttia kaikkien kotitalouksien mediaanitulosta. Lasten pienituloisuusaste kuvaa pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien alle 18-vuotiaiden osuutta kaikista alle 18-vuotiaista. Koko väestön mediaanitulosta laskettu suhteellinen pienituloisuusraja on pysyvän lainsäädännön mukaisessa simuloinnissa 16 436 euroa/kulutusyksikkö. Pienituloisuusaste riippuu sekä pienituloisten tulojen muutoksesta että koko väestön mediaanitulon muutoksesta.

Kuvio 4.2 Reformien yhteisvaikutus eri tulokymmenysten¹⁵ käytettävissä oleviin tuloihin, % ja keskimäärin €/vuosi/kotitalous

Kuvio 4.3A Reformien (TAE-PLS) eritelty vaikutus käytettävissä oleviin tuloihin tulokymmenyksittäin, %

¹⁵ Tulokymmenysten alarajat on raportoitu liitteessä 2.

Kuvioita 4.3A-C tulkitaan siten, että jos pylväs on vaaka-akselin yläpuolella, sillä on käytettävissä olevia tuloja kasvattava vaikutus ja päin vastoin. Laskemalla pylväät yhteen saataisiin niistä muodostettua kuvio 4.2. Pylväitä ei voi tulkita yksiselitteisesti tietyn reformin vaikutuksiksi, koska tulonsiirtojärjestelmään tehtävillä lainsäädäntömuutoksilla on lukuisia yhteisvaikutuksia. Esimerkiksi maksetut verot voivat muuttua joko veroperusteiden muutoksista tai veronalaisten tulojen pienentymisestä johtuen.

Taulukko 4.4 Reformien yhteisvaikutuksen (pl. välilliset verot) voittajat ja häviäjät tulokymmenyksittäin, kotitalouksien lukumäärä¹⁶

		TAE-PLS		PS-PLS		PS-TAE	
		Kotitalouksia	Osuus, %	Kotitalouksia	Osuus, %	Kotitalouksia	Osuus, %
1. desiili	Voittajat	168 730	40	172 480	41	103 769	24
	Häviäjät	2 290	1	1 441	0	59	0
	Ei muutosta	254 501	60	251 600	59	321 693	76
	Yhteensä	425 521	100	425 521	100	425 521	100
2. desiili	Voittajat	289 409	79	297 628	81	273 996	75
	Häviäjät	1 696	0	301	0	59	0
	Ei muutosta	75 617	21	68 795	19	92 668	25
	Yhteensä	366 723	100	366 723	100	366 723	100
3. desiili	Voittajat	268 157	86	300 259	96	297 307	95
	Häviäjät	26 923	9	188	0	0	0
	Ei muutosta	18 340	6	12 973	4	16 113	5
	Yhteensä	313 420	100	313 420	100	313 420	100
4. desiili	Voittajat	232 619	84	271 328	98	271 214	98
	Häviäjät	37 398	14	712	0	0	0
	Ei muutosta	6 373	2	4 349	2	5 176	2
	Yhteensä	276 390	100	276 390	100	276 390	100
5. desiili	Voittajat	235 067	89	261 843	99	262 255	99
	Häviäjät	26 839	10	903	0	0	0
	Ei muutosta	2 498	1	1 658	1	2 150	1
	Yhteensä	264 404	100	264 404	100	264 404	100
6. desiili	Voittajat	237 920	93	254 582	99	254 645	99
	Häviäjät	16 545	6	391	0	0	0
	Ei muutosta	1 503	1	995	0	1 323	1
	Yhteensä	255 968	100	255 968	100	255 968	100
7. desiili	Voittajat	238 285	96	248 561	100	248 459	100
	Häviäjät	9 995	4	205	0	0	0
	Ei muutosta	966	0	481	0	788	0
	Yhteensä	249 246	100	249 246	100	249 246	100
8. desiili	Voittajat	240 147	97	246 257	100	246 215	100
	Häviäjät	5 938	2	177	0	0	0
	Ei muutosta	568	0	220	0	439	0
	Yhteensä	246 653	100	246 653	100	246 653	100

¹⁶ Kotitalous kuuluu voittajiin, jos sen käytettävissä olevien tulojen muutos on > 0 ja päinvastoin.

9. desiili	Voittajat	242 857	99	245 995	100	245 832	100
	Häviäjät	2 882	1	89	0	82	0
	Ei muutosta	447	0	101	0	272	0
	Yhteensä	246 186	100	246 186	100	246 186	100
10. desiili	Voittajat	244 857	98	248 952	100	248 715	100
	Häviäjät	3 119	1	145	0	154	0
	Ei muutosta	1 182	0	62	0	289	0
	Yhteensä	249 158	100	249 158	100	249 158	100
Yhteensä	Voittajat	2 398 050	83	2 547 884	88	2 452 406	85
	Häviäjät	133 625	5	4 552	0	427	0
	Ei muutosta	361 996	13	341 234	12	440 838	15
	Yhteensä	2 893 670	100	2 893 670	100	2 893 670	100

5. Staattiset vaikutukset eri väestöryhmiin

Välillistä verotusta (ml. indeksivaikutukset) ei huomioida aineistojen rajoitteista johtuen sukupuolivaikutuksissa eikä maakunnittaisessa tarkastelussa.

Vaikutukset sukupuolittain

Taulukko 5.1 Reformien yhteisvaikutus (pl. välilliset verot) henkilöiden käytettävissä oleviin tuloihin tulokymmenyksen ja sukupuolen mukaan, %

		TAE-PLS	PS-PLS	PS-TAE
1. desiili	Miehet	+0,1	+0,2	+0,1
	Naiset	+0,1	+0,3	+0,1
	Yhteensä	+0,1	+0,2	+0,1
2. desiili	Miehet	+0,2	+0,6	+0,3
	Naiset	+0,2	+0,6	+0,4
	Yhteensä	+0,2	+0,6	+0,3
3. desiili	Miehet	+0,4	+0,8	+0,4
	Naiset	+0,3	+0,8	+0,4
	Yhteensä	+0,3	+0,8	+0,4
4. desiili	Miehet	+0,4	+0,8	+0,4
	Naiset	+0,4	+0,8	+0,4
	Yhteensä	+0,4	+0,8	+0,4
5. desiili	Miehet	+0,5	+0,8	+0,3
	Naiset	+0,5	+0,9	+0,4
	Yhteensä	+0,5	+0,8	+0,4
6. desiili	Miehet	+0,5	+0,8	+0,3
	Naiset	+0,5	+0,9	+0,4
	Yhteensä	+0,5	+0,8	+0,3
7. desiili	Miehet	+0,5	+0,8	+0,3
	Naiset	+0,5	+0,9	+0,4
	Yhteensä	+0,5	+0,9	+0,3
8. desiili	Miehet	+0,5	+0,8	+0,3
	Naiset	+0,6	+0,9	+0,3
	Yhteensä	+0,6	+0,8	+0,3
9. desiili	Miehet	+0,5	+0,8	+0,2
	Naiset	+0,6	+0,9	+0,3
	Yhteensä	+0,6	+0,8	+0,2
10. desiili	Miehet	+0,4	+0,5	+0,1
	Naiset	+0,5	+0,7	+0,2
	Yhteensä	+0,4	+0,5	+0,1
Yhteensä	Miehet	+0,4	+0,7	+0,2
	Naiset	+0,4	+0,8	+0,3
	Yhteensä	+0,4	+0,7	+0,3

Vaikutukset sosioekonomisen aseman mukaan

Taulukko 5.2 Reformien yhteisvaikutus kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin kotitalouden viitehenkilön¹⁷ sosioekonomisen aseman mukaan, % ja keskimäärin €/vuosi/kotitalous

Sosioekonominen asema	TAE-PLS		PS-PLS		PS-TAE	
	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo
1. Yrittäjät ja maatalousyrittäjät	+0,4	+299	+0,7	+540	+0,3	+241
2. Palkansaajat	+0,5	+271	+1,0	+516	+0,5	+245
3. Opiskelijat	+0,1	+17	+0,3	+46	+0,2	+30
4. Eläkeläiset	+0,2	+66	+0,5	+173	+0,4	+107
5. Pitkäaikaistyöttömät*	+0,2	+49	+0,5	+123	+0,3	+74
6. Muut	+0,1	+17	+0,4	+97	+0,3	+80
1-6 Yhteensä	+0,4	+172	+0,8	+347	+0,4	+175

*Pitkäaikaistyöttömäksi luetaan Tilastokeskuksen sosioekonomisen luokituksen mukaisesti henkilöt, jotka ovat olleet vuoden aikana vähintään 6 kk työttöminä.

Vaikutukset elinvaiheen mukaan

Taulukko 5.3 Reformien yhteisvaikutus kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin kotitalouden elinvaiheen¹⁸ mukaan, % ja €/vuosi/kotitalous

Elinvaihe	TAE-PLS		PS-PLS		PS-TAE	
	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo
1. Yhden hengen taloudet	+0,3	+75	+0,7	+165	+0,4	+90
2. Lapsettomat parit	+0,4	+219	+0,8	+439	+0,4	+220
3. Parit, joilla lapsia	+0,5	+369	+1,0	+689	+0,5	+319
4. Yksinhuoltajataloudet	+0,3	+117	+0,7	+239	+0,3	+122
5. Muut taloudet	+0,4	+191	+0,8	+404	+0,4	+214
3-4 Kotitaloudet, joissa lapsia	+0,5	+319	+0,9	+599	+0,4	+280
1-5 Yhteensä	+0,4	+172	+0,8	+347	+0,4	+175

¹⁷ Kotitalouden (asuntokunnan) viitehenkilöksi on mikrosimuloinnin rekisteriaineistossa katsottu se henkilö, jonka nettotulot ovat vuoden aikana olleet suurimmat. Tulojen jälkeen on priorisoitu henkilöitä iän mukaan niin, että vanhempi henkilö on viitehenkilö. Myös kulutustutkimuksessa viitehenkilö määritellään pääasiassa tulojen perusteella.

¹⁸ Kotitalouden elinvaihetta kuvaava luokitus muodostetaan kotitalouden koon, viitehenkilön iän ja kotitalouteen kuuluvien lasten iän perusteella. Välillistä verotusta koskien luokitus eroaa hieman täysi-ikäisten lasten osalta Kulutustutkimuksessa (kotitaloudet, joissa on vanhempien lisäksi vain täysi-ikäisiä lapsia, luetaan lapsiperheisiin).

Vaikutukset iän mukaan

Taulukko 5.4 Reformien yhteisvaikutus kotitalouden käytettävissä oleviin tuloihin kotitalouden viitehenkilön iän mukaan, % ja keskimäärin €/vuosi/kotitalous

Ikä	TAE-PLS		PS-PLS		PS-TAE	
	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo
-24	+0,3	+62	+0,7	+135	+0,4	+73
25-34	+0,5	+185	+0,9	+365	+0,5	+180
35-44	+0,5	+261	+0,9	+498	+0,4	+237
45-54	+0,5	+271	+0,9	+516	+0,5	+244
55-64	+0,4	+221	+0,8	+423	+0,4	+202
65-74	+0,2	+84	+0,6	+213	+0,4	+129
75-	+0,2	+63	+0,6	+155	+0,3	+93
Yhteensä	+0,4	+172	+0,8	+347	+0,4	+175

Vaikutukset maakunnittain

Taulukko 5.5 Reformien yhteisvaikutus (pl. välilliset verot) kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin kotitalouden asuinmaakunnan mukaan¹⁹, %

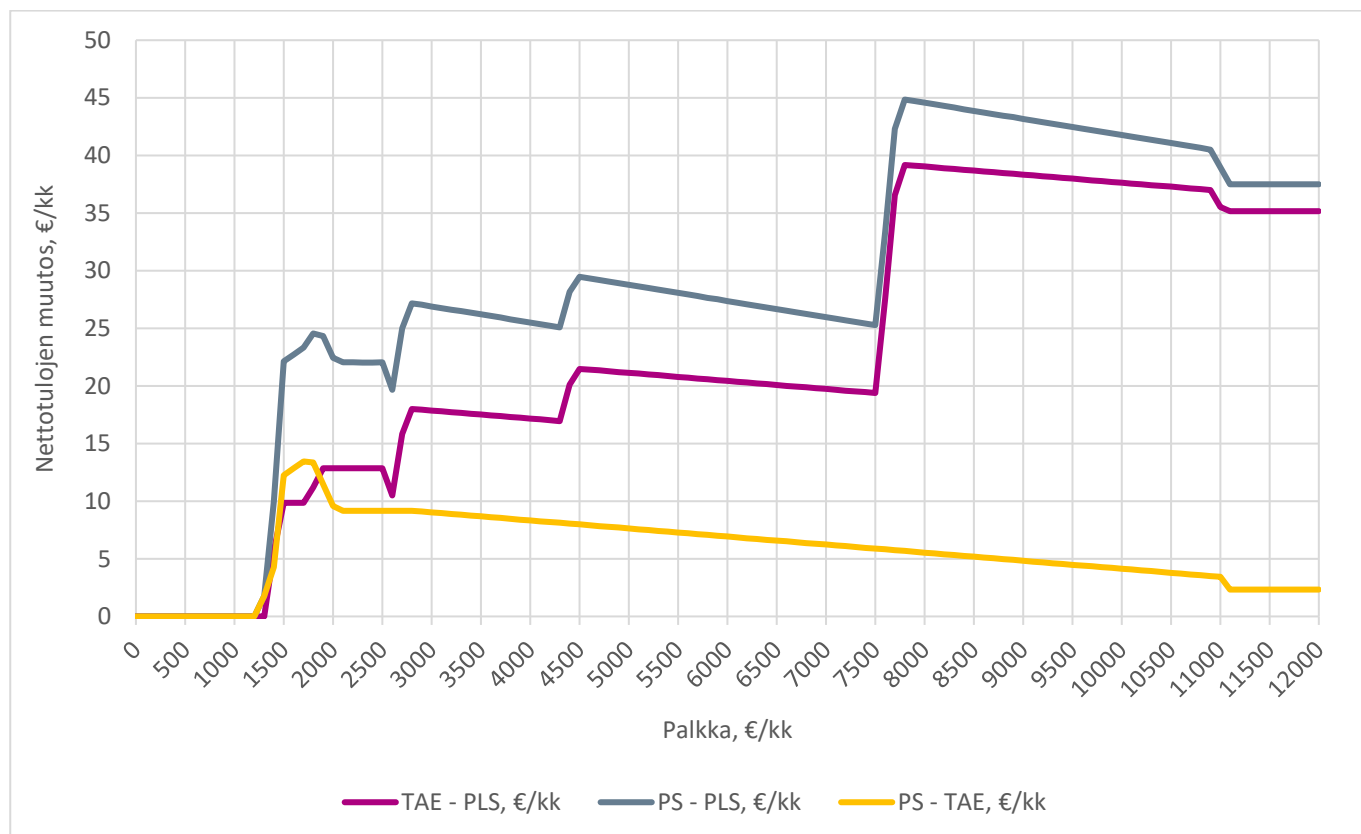
Maakunta	TAE-PLS	PS-PLS	PS-TAE
Uusimaa ja Ahvenanmaa	+0,4	+0,7	+0,2
Varsinais-Suomi	+0,4	+0,7	+0,3
Satakunta	+0,4	+0,8	+0,3
Kanta-Häme	+0,5	+0,8	+0,3
Pirkanmaa	+0,5	+0,7	+0,3
Päijät-Häme	+0,4	+0,7	+0,3
Kymenlaakso	+0,4	+0,7	+0,3
Etelä-Karjala	+0,4	+0,7	+0,3
Etelä-Savo	+0,4	+0,7	+0,3
Pohjois-Savo	+0,4	+0,7	+0,3
Pohjois-Karjala	+0,4	+0,7	+0,3
Keski-Suomi	+0,4	+0,7	+0,3
Etelä-Pohjanmaa	+0,4	+0,8	+0,3
Pohjanmaa	+0,4	+0,7	+0,3
Keski-Pohjanmaa	+0,5	+0,8	+0,3
Pohjois-Pohjanmaa	+0,4	+0,7	+0,3
Kainuu	+0,4	+0,7	+0,3
Lappi	+0,4	+0,7	+0,3
Yhteensä	+0,4	+0,7	+0,3

¹⁹ Kotitalouden asuinmaakunta vuoden 2018 lopussa ja maakuntaluokitus vuoden 2019 mukainen.

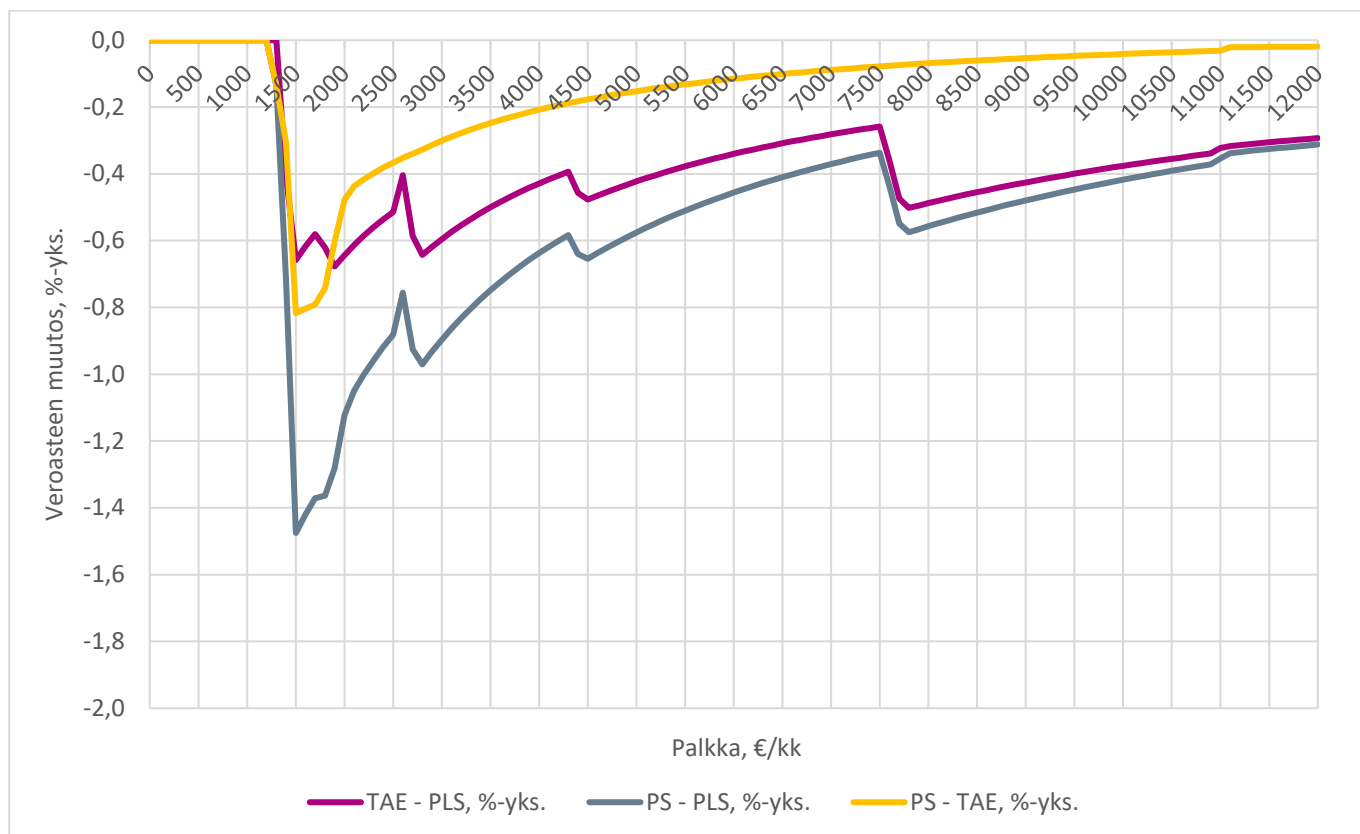
6. Esimerkkilaskelmia

6.1 Esimerkkilaskelmia tuloverotukseen tehtävien muutosten vaikutuksesta

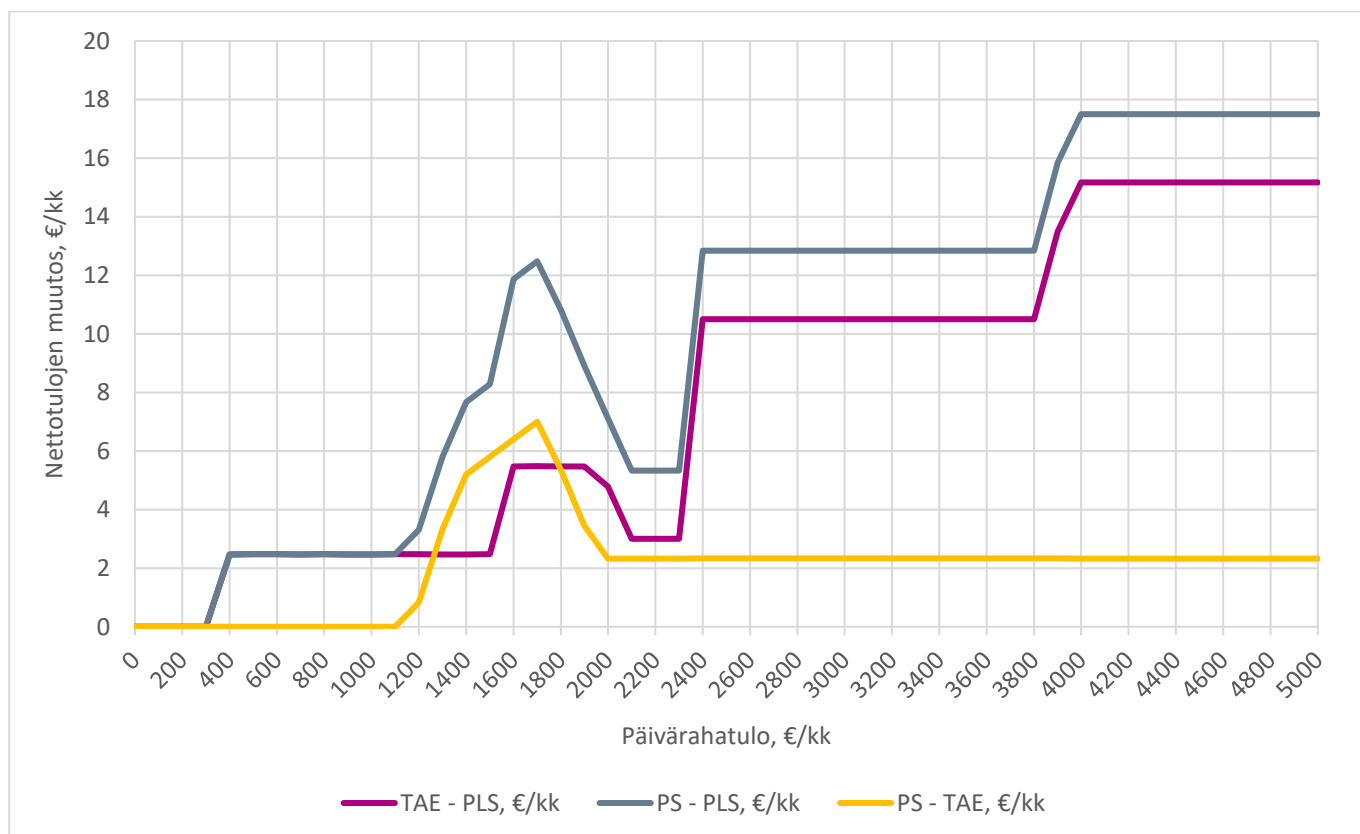
Kuvio 6.1.1A Reformien vaikutus verojen jälkeisiin nettotuloihin (€/kk) eri tulotasoilla, palkkatulo

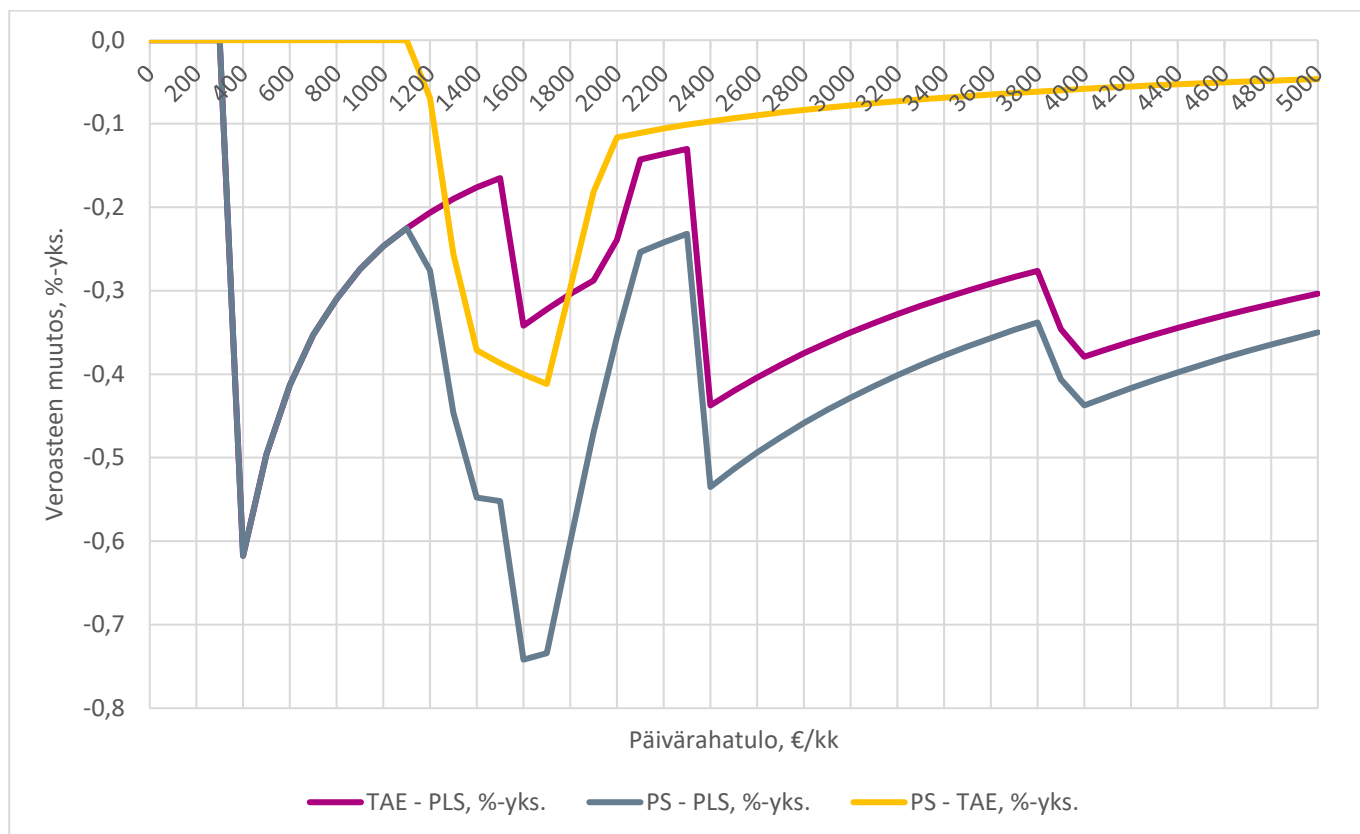
Kuvio 6.1.1B Reformien vaikutus veroasteeseen (%-yks.) eri tulotasoilla, palkkatulo

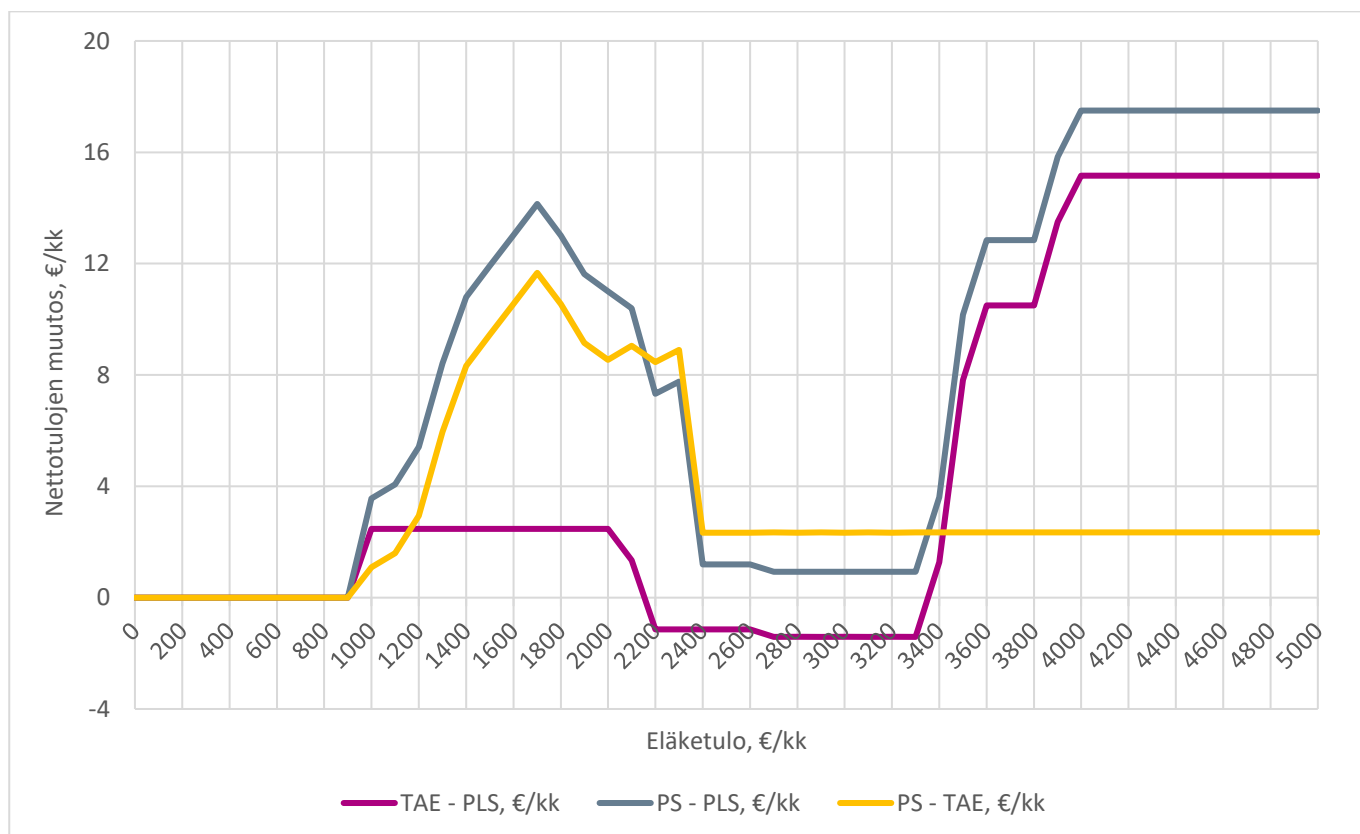
Kuvio 6.1.2A Reformien vaikutus verojen jälkeisiin nettotuloihin (€/kk) eri tulotasoilla, päivärahatulo

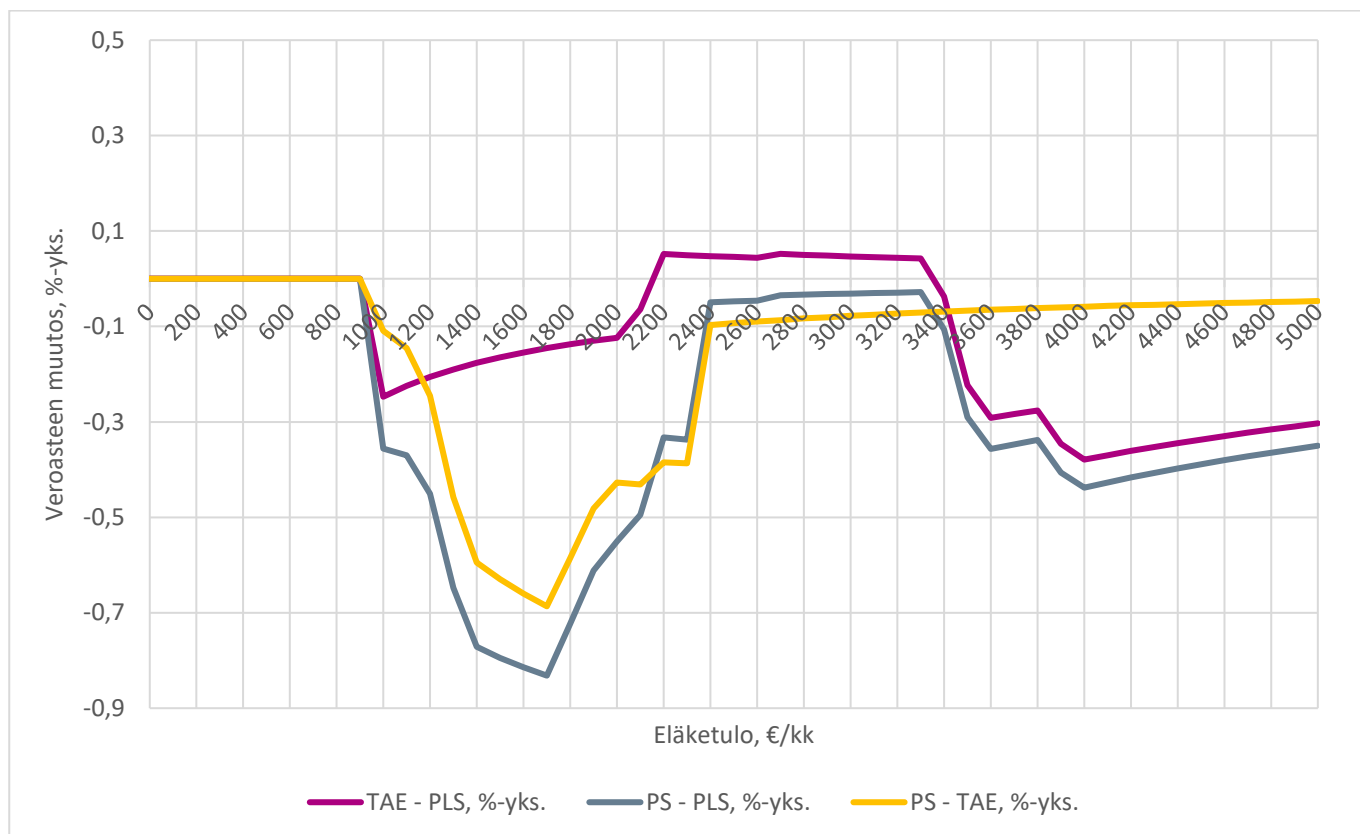
Kuvio 6.1.2B Reformien vaikutus veroasteeseen (%-yks.) eri tulotasoilla, päivärahatulo

Kuvio 6.1.3A Reformien vaikutus verojen jälkeisiin nettotuloihin (€/kk) eri tulotasoilla, eläketulo

Kuvio 6.1.3B Reformien vaikutus veroasteeseen (%-yks.) eri tulotasoilla, eläketulo

Kuvio 6.1.4 Palkka-, eläke- ja etuustulon veroaste eri tulotasoilla, %

Taulukko 6.1.5 Esimerkkejä nettoansioista eri bruttotulotasoilla, €/kk

Bruttotulo	PLS	TAE	PS
Palkka 1 000 €/kk	914	914	914
Palkka 2 000 €/kk	1 627	1 640	1 650
Mediaanipalkka, 3 217 €/kk	2 321	2 339	2 348
Palkka 4 000 €/kk	2 729	2 746	2 754
Palkka 6 000 €/kk	3 708	3 728	3 735
Palkka 8 000 €/kk	4 633	4 672	4 677
Palkka 10 000 €/kk	5 440	5 477	5 482
Keskimääräinen työeläke, 1 619 €/kk	1 351	1 354	1 364

6.2 Esimerkkilaskelmia vaikutuksista käytettävissä oleviin tuloihin

Taulukko 6.2.1 Esimerkkilaskelma opiskelijan tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	PS
Opintoraha	258	258	258
Verot	0	0	0
Yleinen asumistuki	326	326	326
Opintolaina	650	650	650
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot (pl. opintolaina)	584	584	584
Käytettävissä olevat tulot (ml. opintolaina)	1 234	1 234	1 234

Taulukko 6.2.2 Esimerkkilaskelma työmarkkinatukea saavan työttömän tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	PS
Työttömyyspäiväraha	740	740	740
Verot	118	115	115
Yleinen asumistuki	326	326	326
Toimeentulotuki	95	93	93
Käytettävissä olevat tulot	1 042	1 042	1 042

Taulukko 6.2.3 Esimerkkilaskelma keskimääräistä ansiosidonnaista päivärahaa saavan työttömän tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	PS
Työttömyyspäiväraha	1 497	1 497	1 497
Verot	331	328	322
Yleinen asumistuki	64	64	64
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot	1 231	1 233	1 239

Taulukko 6.2.4 Esimerkkilaskelma työmarkkinatukea saavan työttömän yksinhuoltajan tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	PS
Työttömyyspäiväraha	910	910	910
Verot	164	162	162
Yleinen asumistuki	603	603	603
Elatustuki	341	341	341
Lapsilisä	326	326	326
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot	2 016	2 019	2 019

Taulukko 6.2.5 Esimerkkilaskelma pienituloisen eläkeläisen tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	PS
Eläkkeet	853	853	853
Verot	0	0	0
Eläkkeensaajan asumistuki	409	409	409
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot	1 262	1 262	1 262

Taulukko 6.2.6 Esimerkkilaskelma pienituloisen palkansaajaperheen tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	PS
Palkkatulot	3 217	3 217	3 217
Verot	444	425	399
Yleinen asumistuki	265	265	265
Lapsilisä	200	200	200
Varhaiskasvatusmaksut	0	0	0
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot (pl. varhaiskasvatusmaksut)	3 237	3 257	3 283
Käytettävissä olevat tulot (ml. varhaiskasvatusmaksut)	3 237	3 257	3 283

Taulukko 6.2.7 Esimerkkilaskelma keskituloisen palkansaajaperheen tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	PS
Palkkatulot	6 434	6 434	6 434
Verot	1 791	1 756	1 738
Yleinen asumistuki	0	0	0
Lapsilisä	200	200	200
Varhaiskasvatusmaksut	350	350	350
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot (pl. varhaiskasvatusmaksut)	4 842	4 878	4 896
Käytettävissä olevat tulot (ml. varhaiskasvatusmaksut)	4 493	4 528	4 546

Taulukko 6.2.8 Esimerkkilaskelma suurituloisen palkansaajaperheen tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	PS
Palkkatulot	16 085	16 085	16 085
Verot	6 786	6 707	6 696
Yleinen asumistuki	0	0	0
Lapsilisä	200	200	200
Varhaiskasvatusmaksut	403	403	403
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot (pl. varhaiskasvatusmaksut)	9 499	9 577	9 588
Käytettävissä olevat tulot (ml. varhaiskasvatusmaksut)	9 096	9 174	9 185

6.3 Esimerkkilaskelmia työnteon kannustimista

Työnteon taloudellisia kannustimia mitataan tyypillisesti marginaaliveroasteiden ja työllistymisveroasteiden avulla. Efektiivinen marginaaliveroaste liittyy työnteon lisäämisen kannustimiin (ns. intensiivinen marginaali) ja se kertoo, kuinka suuri osa palkan kasvusta menee veroihin ja pienentyneisiin sosiaalietuuksiin. Tulonlisäyksenä on esimerkkilaskelmissa käytetty 100 €/kk efektiivistä marginaaliveroastetta laskettaessa. Työllistymisveroaste puolestaan liittyy nimensä mukaisesti työllistymisen kannustimiin (ns. ekstensiivinen marginaali) ja se kertoo, kuinka suuri osa palkasta menee veroihin ja pienentyneisiin sosiaalietuuksiin työttömän siirtyessä töihin.

$$\text{Marginaaliveroaste, \%} = \frac{\text{Verojen ja veroluonteisten maksujen muutos}}{\text{Bruttopalkan lisäys}} \times 100$$

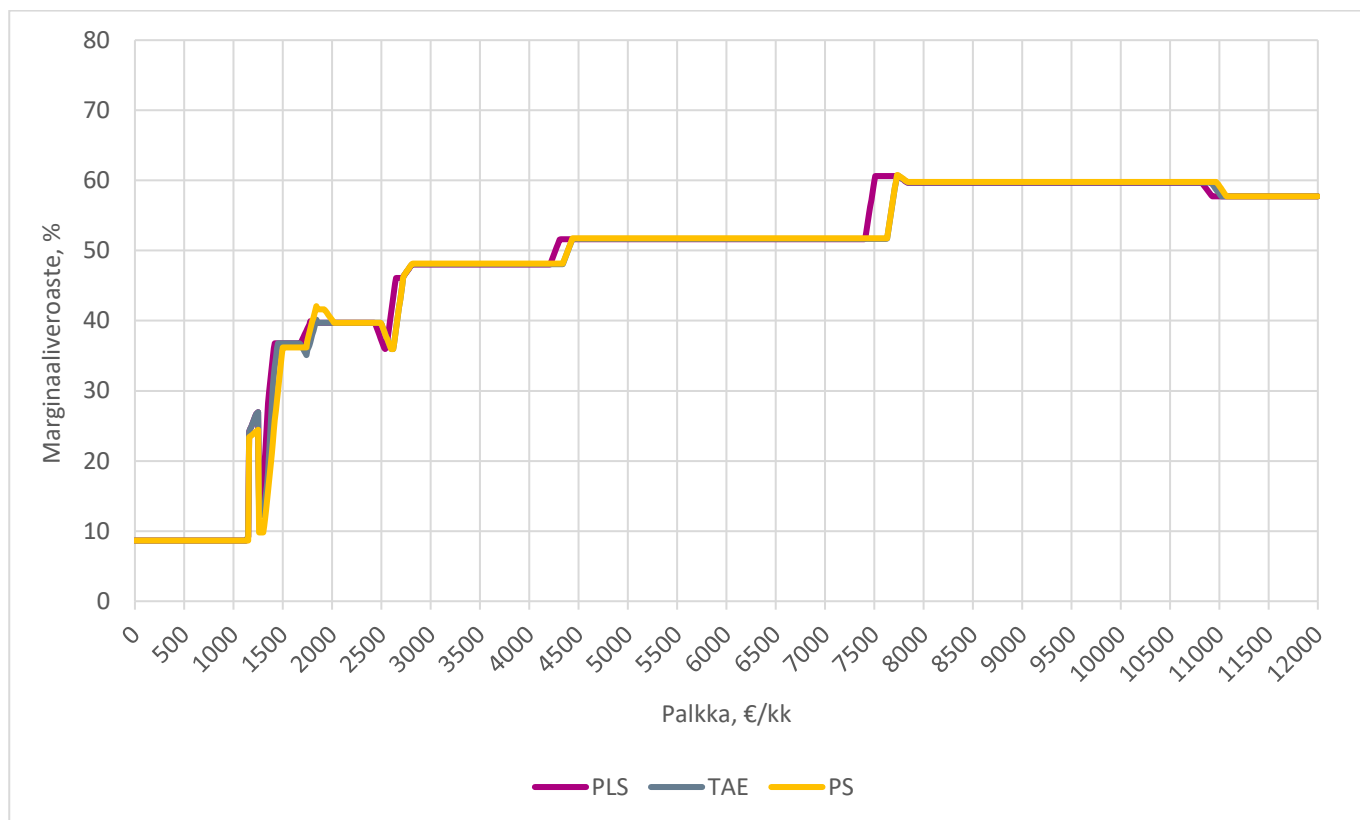
$$\text{Efektiivinen marginaaliveroaste, \%} = \left(1 - \frac{\text{Käytettävissä olevien tulojen muutos}}{\text{Bruttopalkan lisäys}}\right) \times 100$$

$$\text{Työllistymisveroaste, \%} = \left(1 - \frac{\text{Käytettävissä olevien tulojen muutos}}{\text{Bruttopalkka}}\right) \times 100$$

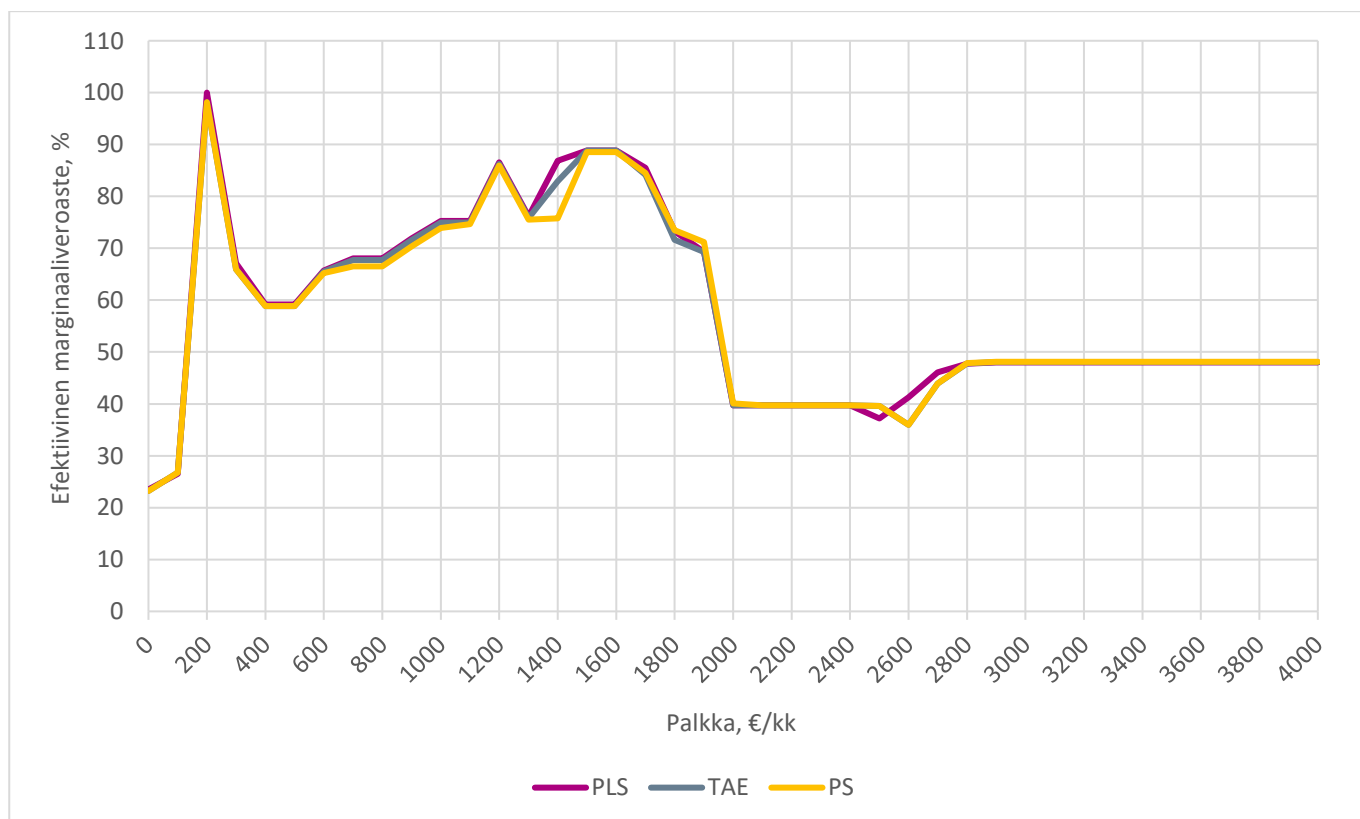
Mitä suuremman arvon mittarit saavat, sitä heikommat ovat työnteon kannustimet. Kannustinloukut liittyvät tilanteisiin, joissa henkilön käytettävissä olevat tulot kasvavat vain hyvin vähän tai eivät ollenkaan työllistymisen tai työnteon lisäämisen myötä. Kannustinloukuille ei ole määritelty virallisia rajoja, mutta työttömyysloukuksi on tutkimuksissa tyypillisesti määritelty tilanne, jossa henkilön työllistymisveroaste on yli 80 % ja tuloloukuksi tilanne, jossa efektiivinen marginaaliveroaste on yli 70 tai 80 %.

Kuvioita tulkittaessa on huomioitava, että kannustinvaikutuksia kuvaavat esimerkkilaskelmat ovat herkkiä taustaoletuksille, jotka liittyvät muun muassa asumiskustannuksiin ja perherakenteeseen.

Kuvio 6.3.1 Marginaaliveroaste eri palkkatasoilla, %-yks.

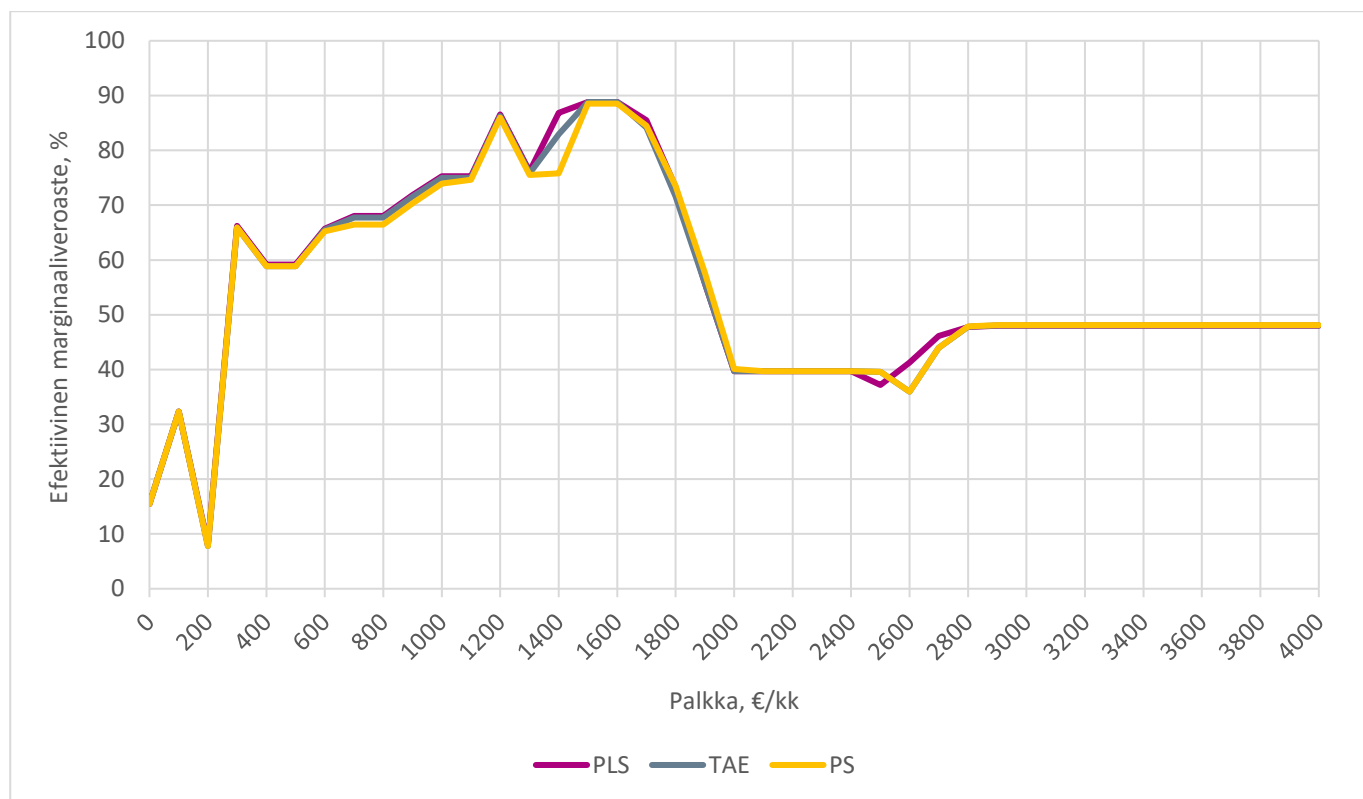

Kuvio 6.3.2A Työmarkkinatukea saavan työttömän efektiivinen marginaaliveroaste (sovitellun) palkkatulon mukaan, %

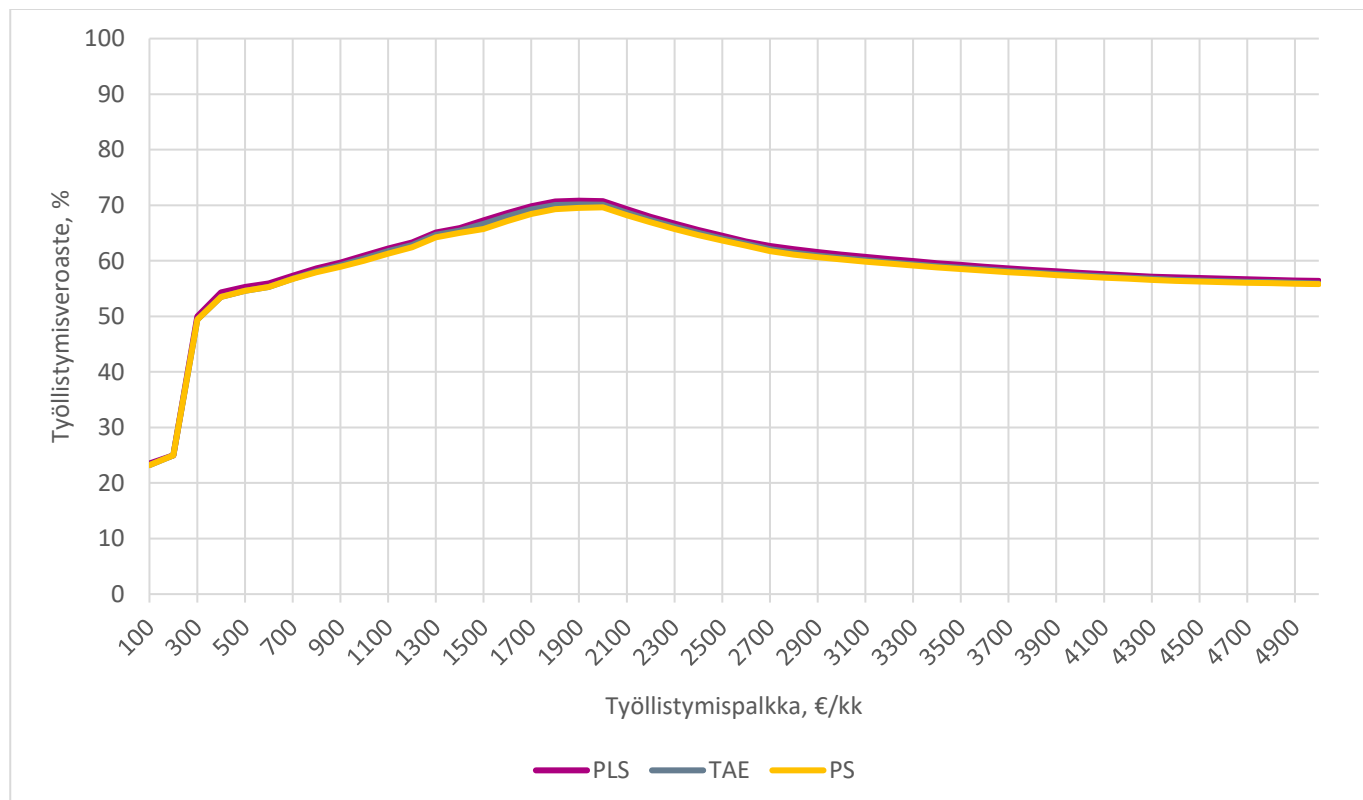

Kuvio 6.3.2B Työmarkkinatukea saavan työttömän efektiivinen marginaaliveroaste (sovitellun) palkkatulon mukaan, %

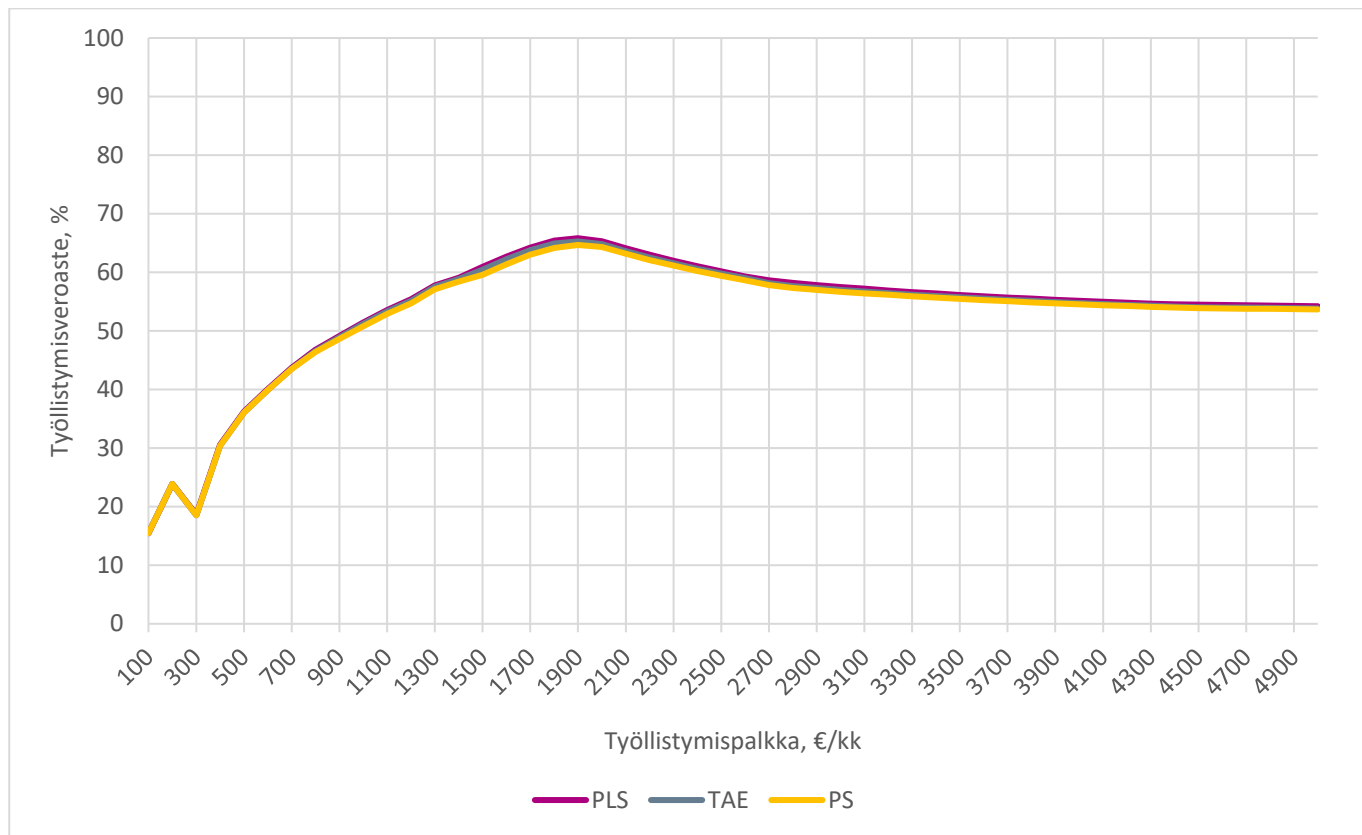
Vuokra alle enimmäisasumismenon (vuokra 400 €/kk), jolloin henkilö ei ole työttömänä toimeentulotuen piirissä.

Kuvio 6.3.3A Työmarkkinatukea saavan työttömän työllistymisveroaste eri työllistymispalkkatasoilla, %

Kuvio 6.3.3B Työmarkkinatukea saavan työttömän työllistymisveroaste eri työllistymispalkkatasoilla, %
Vuokra alle enimmäisasumismenon (vuokra 400 €/kk), jolloin henkilö ei ole työttömänä toimeentulotuen piirissä.

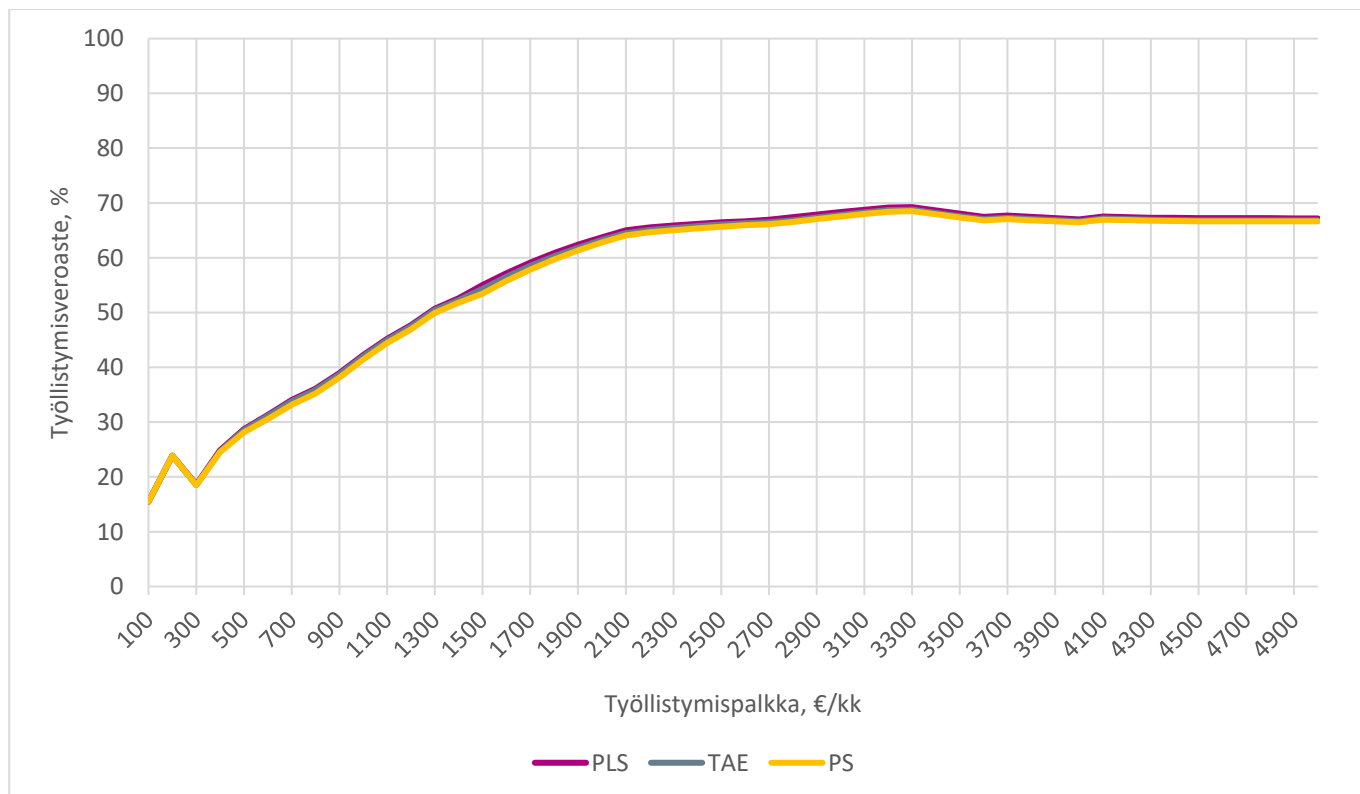
Taulukko 6.3.4 Työmarkkinatukea saavan työttömän työllistymisveroaste (osa-aikatyö -> kokoaikatyö), %

Palkka, €/kk	PLS	TAE	PS
700 → 1 400	74,4	74,1	73,3
1000 → 2000	80,6	79,8	79,2
1300 → 2600	61,9	61,5	61,2
1000 → 3000	61,2	60,6	60,3
1500 → 3000	55,0	54,4	54,7
2000 → 3000	41,9	41,4	41,4

Kuvio 6.3.5 Keskimääräistä ansiosidonnaista päivärahaa saavan työttömän työllistymisveroaste eri työllistymispalkkatasoilla, %

Kuvio 6.3.6 Työmarkkinatukea saavan työttömän yksinhuoltajan työllistymisveroaste eri työllistymispalkkatasoilla, %

7. Tulonsiirtoreformien työllisyysvaikutukset

Tässä luvussa esitetään arvio politiikkamuutosten vaikutuksista työnteon kannustimiin ja työllisyyteen ja edelleen sitä kautta tuloeroihin. Laskelma ei huomioi ns. yleisen tasapainon vaikutuksia. Myöskään välillisten verojen osalta dynaamisia vaikutuksia ei ole arvioitu.

Muistion luvuissa 3-6 sosiaaliturvaan ja henkilöverotukseen kohdistuvien muutosten vaikutukset on arvioitu staattisella mikrosimulointimallilla. Staattinen laskentakehikko soveltuu kohtuullisen hyvin pienten politiikkamuutosten välittömien vaikutusten arviointiin, koska lyhyellä aikavälillä pienten muutosten vaikutus käyttäytymiseen voidaan usein olettaa melko vähäiseksi. Sen sijaan on todennäköistä, että se ei ole riittävä analyysiväline arvioitaessa laajojen, nimenomaan käyttäytymisvaikutuksiin pyrkivien reformien vaikutuksia. On oletettavaa, että tällaisissa tapauksissa staattinen laskelma ali- tai yliarvioi vaikutuksia esimerkiksi tulonjakoon ja kustannuksiin, koska työn vastaanottamisen taloudellisten kannustinten parantaminen vaatii käytännössä aina palkansaajan tulojen nousua suhteessa työttömän tuloihin. Taloustieteellinen kirjallisuus ei kuitenkaan anna yksiselitteistä vastausta näiden käyttäytymisvaikutusten mittaluokasta varsinkaan, jos reformikokonaisuuteen sisältyy paljon erilaisia muutoksia ja ne kohdistuvat eri tavoin eri väestöryhmiin.

Työnteon taloudellisten kannustimien muutosten arvioinnissa käytetään vastaavaa mikrosimulointiin pohjautuvaa menetelmää kuin viime aikoina on käytetty useissa suomalaisissa tutkimuksissa (ks. esim. [Kotamäki 2016](#), [valtiovarainministeriö 2017](#), [Mattila ym. 2017](#) ja [Kärkkäinen & Tervola 2018](#))²⁰.

Menetelmässä keskitytään työllisten määrän muutokseen eli ns. ekstensiiviseen marginaaliin (työmarkkinoille osallistuminen 0/1 päätöksenä) eikä ns. intensiiviseen marginaaliin, jolla tarkoitetaan työnteon määrään liittyvää päätöstä töissä ollessa (työtunnit)²¹. Laskelmassa arvioidaan ensin SISU-mikrosimulointimallilla politiikkamuutosten vaikutus työn vastaanottamisen kannustimiin väestötasolla. Työllistymisveroasteiden laskemiseksi työllistymispalkka estimoidaan regressiomallilla. Tämän jälkeen työllistymisveroasteiden kautta lasketun keskimääräisen työllistymisestä saatavan taloudellisen hyödyn suhteellista muutosta kerrotaan työn tarjonnan joustolla ja työllisten lukumäärällä:

$$\text{Työllisyyden muutos} = \text{keskimääräisen työllistymisen kannustimen suhteellinen muutos} * \text{jousto} * \text{työllisten lukumäärä}$$

Kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa estimoidut työn tarjonnan joustot vaihtelevat paljon eikä suomalaisia tutkimuksia kannustimien vaikutuksesta työllistymistodennäköisyyteen ole juurikaan tehty (ks. [Kyyrä ym. 2017](#) ja [Jäntti ym. 2015](#)). Koska tulokset myös olennaisesti riippuvat jouston arvosta, arviot esitetään usealla vaihtoehdoisella joustoparametrilla. Oletuksena kuitenkin pidetään jouston arvoa 0,25, jota on käytetty viime aikaisissa suomalaisissa vastaavissa työn tarjontaa arvioivissa laskelmissa ([valtiovarainministeriö 2017](#) ja [Kärkkäinen & Tervola 2018](#)). Kyseinen ekstensiivisen marginaalin jouston arvo perustuu laajaan katsaukseen työn tarjontaa käsittelevästä kansainvälisestä tutkimuksesta ja katsauksen pohjalta annettuun suositukseen (ks. Chetty 2012).

²⁰ Menetelmän tarkempi kuvaus ja mm. siihen liittyviä rajoitteita on esitetty [Kärkkäisen ja Tervolan \(2018\)](#) tutkimuksessa. Tässä laskelmassa käytetty menetelmä poikkeaa edellä mainitusta tutkimuksesta mm. siten, että työllistymisveroasteiden laskennassa ei huomioida soviteltua työttömyyspäivärahaa. Kyseisestä tutkimuksesta poiketen työllisyyden muutosta ei myöskään lasketa mikrotasolta, vaan käyttämällä Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksen tietoa työllisten lukumäärästä (vrt. [valtiovarainministeriö 2017](#)). Työllistymisveroasteet on simuloitu vuoden 2018 tasossa deflatoimalla vuoden 2022 lainsäädännön parametrit kuluttajahintaindeksillä vastaamaan aineistovuoden rahanarvoa (inflaatio-oletus VM:n ennusteen mukainen).

²¹ Ekstensiivisen marginaalin työn tarjonnan jousto kuvaa työllistymisen kannustinten ja työn tarjonnan välistä suhdetta. Jouston arvo kuvaa siis sitä, kuinka herkästi ihmiset reagoivat kannustimien muutoksiin ekstensiivisellä marginaalilla (työllistymispäätös). Esimerkiksi työn tarjonnan jouston arvolla 0,25 työn vastaanottamisen kannustimien (1-työllistymisveroaste) parantuminen 1 prosentilla lisää työllisyyttä 0,25 prosenttia.

On huomioitava, että käytettävä keskimääräinen joustoluku voi kuitenkin edustaa huonosti tässä arvioissa huomioituja politiikkatoimia ja niiden kohteena olevia väestöryhmiä. Koska kyseessä on kokopäivätyöhön työllistymisen laskennallisia kannustimia hyödyntävä menetelmä, ei laskelma ota myöskään huomioon esimerkiksi osa-aikatyön vastaanottamisen kannustimien muutoksia tai siirtymiä osa-aikatyön ja kokopäivätyön välillä.

Työllisyyden muutoksen vaikutusta tulonjakoon arvioidaan karkeasti [Kärkkäisen ja Tervolan \(2018\)](#) estimoimalla marginaalivaikutuksella, jonka mukaan työllisyyden paraneminen 10 000 henkilötyövuodella laskee Gini-kerrointa 0,04 %-yksikköä. Tulonjakotarkastelu rajoittuu tässä laskelmassa vain kyseiseen indikaattoriin.

Taulukko 7.1: Poliittikkamuutosten arvioitu vaikutus työllisyyteen ja Gini-kertoimeen vaihtoehtoisilla työn tarjonnan joustoparametreilla

	Työllisten määrän muutos	Gini-kertoimen muutos, %-yksikköä
1. Tuloverotus ja sosiaaliturva¹		
1.1 Jousto: 0 (staattinen)		
TAE-PLS	0	0,0
PS-TAE	0	0,0
1.2 Jousto: 0,1		
TAE-PLS	2 800	0,0
PS-TAE	1 600	0,0
1.3 Jousto: 0,25 (oletus)		
TAE-PLS	7 100	0,0
PS-TAE	3 900	-0,1
1.4 Jousto: 0,5		
TAE-PLS	14 200	0,0
PS-TAE	7 900	-0,1
2. Välilliset verot (staattinen)²		
TAE-PLS	-	0,0
PS-TAE	-	0,0

¹ ml. varhaiskasvatusmaksut. Varhaiskasvatusmaksujen osalta arvioissa on huomioitu Talouspolitiikan arviointineuvoston suosituksen mukaisesti, että työnteon kannustimia parantava vaikutus huomioidaan kahden huoltajan perheissä vain toisen puolison osalta (arviolta yli 80 prosenttia varhaiskasvatusmaksuja maksavista perheistä).

² ml. välillisten verojen indeksivaikutukset

Työllisyysvaikutukset eivät pyri kuvaamaan (eivätkä kuvaa) koko talousarvioesityksen tai eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetin vaikutuksia. Työllisyysvaikutukset on huomioitu muistiossa, jotta saman laskentakehikon sisällä pystyttäisiin edes karkeasti arvioimaan tulonsiirtojärjestelmään tehtävien muutosten aiheuttamien kustannusvaikutusten, tulonjakovaikutusten ja työllisyysvaikutusten suhdetta toisiinsa.

Lähteet

- Chetty, R. (2012) Bounds on Elasticities with Optimization Frictions: A Synthesis of Micro and Macro evidence on Labor Supply, *Econometrica*, Vol. 80, No. 3, 969-1018.
- Immervoll, H., Lindström, K., Mustonen, E., Riihelä, M. & Viitamäki, H. (2005): Static Data ageing techniques: accounting for population changes in tax benefit microsimulation models. EUROMOD Working paper No. EM7/05.
- Jäntti, M., Pirttilä, J., & Selin, H. (2015). Estimating labour supply elasticities based on cross-country micro data: A bridge between micro and macro estimates? *Journal of Public Economics*, 127, 8799.
- Kotamäki, M. (2016). Participation Tax Rates in Finland, Earned-income Tax Credit Investigated. Aboa Centre for Economics Discussion Paper No. 107.
- Kyyrä, T., Pesola, H., & Rissanen, A. (2017). Unemployment Insurance in Finland: A Review of Recent Changes and Empirical Evidence on Behavioral Responses. VATT Research Reports 184.
- Kärkkäinen, O. & Tervola, J. (2018). Talouspolitiikan vaikutukset työllisyyteen ja tuloeroihin 2015-2018. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 59/2018.
- Mattila, J., Kotamäki, M. & Tervola, J. (2017). Turning static pessimism to dynamic optimism - An ex-ante evaluation of unemployment insurance reform in Finland. KELA Working papers 124.
- Riihelä, M. (2010). Arvonlisäveroreformien tulonjakovaikutukset. Muistio valtiovarainministeriön verotyöryhmälle 1.2.2010.
- Valtiovarainministeriö (2017). Kannustinloukut ja alueellinen liikkuminen – työryhmän selvityksiä. Kannustinloukkutyöryhmän selvitys, valtiovarainministeriö 3.3.2017.
- Vartia, Y. & Vartia, P. (1979). Liikevaihtoveron korottaminen ja tulojen ostovoima. ETLA keskusteluaiheita no. 33.

Liite 1: Vero- ja etuusperusteiden muutokset

Taulukoihin on listattu laskelmassa käytetyt vero- ja etuusperusteet niiltä osin, kuin niihin on kohdistunut päätösperäisiä muutoksia.

TULOVEROTUS

	2021	PLS	2022 TAE	PS
Perusvähennys				
Enimmäismäärä, €	3 630	3 630	3 740	3 740
Vähennemisprosentti, %	18	18	18	18
Työtulovähennys				
Enimmäismäärä, €	1 840	1 840	1 930	2 012
Tulojen alaraja, €	2 500	2 500	2 500	2 500
Kasvuprosentti, %	12,7	12,7	13,0	13
Tulojen yläraja, €	33 000	33 000	33 000	33 000
Vähennemisprosentti, %	1,89	1,89	1,96	2,03
Kunnallisverotuksen eläketulovähennys				
Kerroin	1,346	1,346	1,346	1,346
Prosentti, %	51	51	51	49,1
Valtion tuloveroasteikko				
Verotettavan ansiotulon 1. raja, €	18 600	18 600	19 200	19 200
Verotettavan ansiotulon 2. raja, €	27 900	27 900	28 700	28 700
Verotettavan ansiotulon 3. raja, €	45 900	45 900	47 300	47 300
Verotettavan ansiotulon 4. raja, €	80 500	80 500	82 900	82 900
Veron 1. rajan kohdalla, €	8	8	8	8
Veron 2. rajan kohdalla, €	566	566	578	578
Veron 3. rajan kohdalla, €	3 671	3 671	3 786,5	3 786,5
Veron 4. rajan kohdalla, €	11 023,5	11 023,5	11 351,5	11 351,5
Vero 1. rajan ylittävästä tulon osasta, %	6	6	6	6
Vero 2. rajan ylittävästä tulon osasta, %	17,25	17,25	17,25	17,25
Vero 3. rajan ylittävästä tulon osasta, %	21,25	21,25	21,25	21,25
Vero 4. rajan ylittävästä tulon osasta, %	31,25	31,25	31,25	31,25
Kotitalousvähennys (kotitalous-, hoiva- ja hoitotyö)				
Enimmäismäärä, €	2 250	2 250	3 500	3 500
Vähennettävä osuus työkorvauksesta, %	40	40	60	60
Vähennettävä osuus palkasta, %	15	15	30	30
Omavastuu, €	100	100	100	100

YLE-vero				
Enimmäismäärä, €	163	163	163	135
Tuloraja, €	14 000	14 000	14 000	16 400
YLE-veroprosentti, %	2,5	2,5	2,5	1,9
Ikäraja	18	18	18	18
Asuntolainan korkovähennys				
Vähennyskelpoinen osuus, %	10	10	5	5

VALMISTEVEROT

Talousarvioesityksen osalta laskelmassa huomioitujen valmisteveroperusteiden muutokset on esitetty yksityiskohtaisesti seuraavissa hallituksen esityksissä:

- Tupakkaveron korottaminen: [HE 143/2021](#)
- Parafiinisen dieselin verotuen pienentäminen: [HE 144/2020](#)

PS:n vaihtoehdossa välillisiin veroihin esitetään lisäksi seuraavat muutokset:

- Vuonna 2020 voimaantulleiden polttoaineverojen korotusten peruminen: [HE 66/2019](#) peruminen
- Vuonna 2021 voimaantulleiden lämmityspolttoaineiden veronkorotusten peruminen: [HE 167/2020](#) osittainen peruminen
- Parafiinisen dieselin verotuen palautus vuoden 2020 tasolle: [HE 144/2020](#) peruminen

Liite 2: Tulokymmenysten alarajat

Tulokymmenysten rajat on muodostettu SISU-mikrosimulointimallissa Tilastokeskuksen tulojakotilastojen tavoin kotitalouden ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulojen mukaisesti. Ekvivalenteja tuloja käyttämällä tulovertailuissa pyritään saamaan eri kokoiset ja rakenteeltaan erilaiset kotitaloudet vertailukelpoisiksi ottamalla huomioon yhteiskulutushyödyt (skaalaedut).

Menetelmässä henkilöiden käytettävissä olevat rahatulot summataan ensin kotitalouksille, jonka jälkeen kotitalouden yhteenlasketut tulot jaetaan kotitalouden kulutusyksiköiden määrällä käyttämällä OECD:n modifioitua ekvivalenssiskaala, jossa:

- kotitalouden ensimmäinen aikuinen saa painon 1
- muut yli 13-vuotiaat henkilöt saavat painon 0,5
- lapset saavat painon 0,3 (lapsiksi on määritelty 0–13-vuotiaat).

Tämän jälkeen jokaiselle kotitalouden jäsenelle tulee sama ekvivalentti tulo. Henkilöt järjestetään tämän jälkeen tulojen mukaiseen järjestykseen ja jaetaan kymmeneen yhtä suureen ryhmään. Jokainen kotitalouden henkilö kuuluu siten samaan tulokymmenykseen. Menetelmän takia tuloajat kuvaavat käytettävissä olevien tulojen rajaa yhden hengen kotitaloudelle. Muille kuin yhden hengen kotitalouksille luvut on kerrottava kotitalouden kulutusyksiköiden määrällä (esim. lapsettomalla pariskunnalla luvulla 1,5).

Alla olevassa taulukossa esitetyt tulokymmenysten alarajat kuvaavat pysyvän lainsäädännön simuloinnin mukaista tilannetta.

Tulokymmenysten alarajat

Tulodesiili	Desiilin alaraja, €
1	.
2	15 193
3	18 497
4	21 584
5	24 535
6	27 394
7	30 523
8	34 233
9	39 210
10	48 105